

Φορέας Υλοποίησης:

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ στη Γλώσσα μας!

Δικαιώματα στη Γλώσσα μας!

Πρόγραμμα Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα
για παιδιά 12 – 18 ετών

Πολύγλωσσος Οδηγός Δραστηριοτήτων

Multilingual Activity Guide

دليل النشاط متعدد اللغات

Багатомовний довідник

راهنمای فعالیت چند زبانه

ΕΛΙΞ – Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας

www.elix.org.gr

Βερανζέρου 15, 10677, Αθήνα

210-3825506

Συγγραφή – Επιμέλεια: Αλίκη Τζάθα

Με τη συγχρηματοδότηση:

Περιεχόμενα

Η ιστορία του προγράμματος «Δικαιώματα στη Γλώσσα μας»	4
Ο σκοπός του	5
Η συνεισφορά του	5
Η Ομάδα - στόχος	6
Η Μεθοδολογία του	6
α) Μεθόδους που ενισχύουν τη βιωματική μάθηση	7
β) Εναλλαγή ομαδοσυνεργατικής και αυτόνομης μάθησης	8
γ) Πολύγλωσσες πρακτικές	9
δ) Πολυτροπικά κείμενα και κείμενα ταυτότητας	10
στ) Πρακτικές εμπλοκής των γονέων	11
Το Αναλυτικό Πρόγραμμα	12
1. Έχω ένα όνομα – Έχουμε μια τάξη	13
لدي اسم – لدينا صف دراسي	19
У мене є ім'я - У нас є клас	19
من یک نام دارم - ما یک کلاس داریم	20
2. Τα ονόματα είναι περισσότερο από απλά γράμματα	22
الأسماء هي أكثر من مجرد حروف	27
Імена - це більше, ніж просто літери.	27
نام ها چیزی فراتر از حروف هستند	28
3. Τα δικαιώματά μας: αντικείμενο έρευνας	29
حقوقنا: موضوع بحث	36
Наші права: предмет дослідження	36
حقوق ما: قابل بررسی است	37
4. Τα δικαιώματά μας: έργο τέχνης	38
حقوقنا: العمل الفني	44
Наші права: художній твір	44
حقوق ما: آثار هنری	45
5. Δικαιώματα στη Γλώσσα μας!	46
حقوق في لغتنا	50
Права нашою мовою!	50
حقوق در زبان ما	51
6. Ποι@ είμαστε;	52
من نحن	57
Хто ми такі?	57
ما کی هستیم؟	58
7. Τι κάναμε;	59

ماذا فعلنا؟.....	61
Що ми зробили?	61
چه کار کردیم؟	61
Εργαλείο Αξιολόγησης – Ανατροφοδότησης του Προγράμματος «Δικαιώματα στη Γλώσσα μας» από τον/την Εκπαιδευτικό	62
Μικρός Οδηγός για Ενήλικες	64
Βιβλιογραφία	66

Η ιστορία του προγράμματος «Δικαιώματα στη Γλώσσα μας»

Το “Δικαιώματα στη Γλώσσα μας” ξεκίνησε το Φεβρουάριο του 2024, όταν η εκπαιδευτική ομάδα της ΕΛΙΞ έλαβε την έγκριση χρηματοδότησής του από το Ίδρυμα Μποδοσάκη. Δύο μήνες μετά ο Οδηγός που κρατάτε στα χέρια σας εγκρίθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και τα εργαστήρια εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα ξεκίνησαν. Μέσα στον ένα χρόνο υλοποίησής του (Μάρτης 2024 – Φλεβάρης 2025), το «Δίγλωσσο» ταξίδεψε σε δημόσια δημοτικά σχολεία της Αθήνας και της Αχαΐας (μεταξύ των οποίων και σε πειραματικά δημοτικά διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και δημοτικά με ΖΕΠ), σε επαγγελματικά λύκεια και σε ενιαία ειδικά επαγγελματικά γυμνάσια λύκεια σε Αττική και Φωκίδα, και σε κέντρα φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών (ΚΦΑΑ) σε Αθήνα και Πάτρα.

Στα εργαστήριά του συμμετείχαν πάνω από 200 παιδιά, τα οποία:

- ήρθαν σε επαφή με τη Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού μέσα από παιχνίδια, κουίζ, και ομαδικές κατασκευές
- εξοικειώθηκαν με τις αξίες της ισότητας, της ελευθερίας, της εκτίμησης της ποικιλομορφίας και της πολυσυλλεκτικότητας, και της αλληλεγγύης μέσα από βιωματικές δραστηριότητες και ασκήσεις ελεύθερου διαλόγου,
- εξάσκησαν δεξιότητες δημοκρατικής διαβούλευσης, συνηγορίας, συνεργασίας και συλλογικής λήψης αποφάσεων μέσα από ασκήσεις προσομοίωσης και επίλυσης προβλήματος, καθώς και μέσα από τον πραγματικό σχεδιασμό δράσεων ευαισθητοποίησης και τη συμμετοχή τους σε Μαθητικό Φόρουμ
- συνέδεσαν τα δικαιώματα με την καθημερινή τους ζωή, κατασκευάζοντας πρωτοσέλιδα τοπικών εφημερίδων για τα δικαιώματα, σχεδιάζοντας τους χάρτες της γειτονιάς τους και απεικονίζοντας σε αυτούς την κατάσταση των δικαιωμάτων και επιλύοντας σκηνές βίας και καταπίεσης μέσα από το θέατρο.

Τα εργαστήριά του πλαισίωσαν εκπαιδευτικά πάνω από 40 εκπαιδευτικοί τάξης, παράλληλης στήριξης, διευθυντές/τριες σχολείων, ειδικότητες, υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί και βοηθητικό προσωπικό (φροντιστές/τριες, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί) ΚΦΑΑ, οι οποίοι:

- συμμετείχαν σε δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων
- έλαβαν το εκπαιδευτικό υλικό και τα παραδοτέα του προγράμματος (παρουσιάσεις, δραστηριότητες, κάρτες, φύλλα εργασίας, λεξικό, ψηφιακή φωτογραφική έκθεση), έδωσαν ανατροφοδότηση και συνεισέφεραν στην προσαρμογή του με βάση τις ανάγκες των ομάδων τους
- συνέβαλαν σε όλες τις συναντήσεις με τα παιδιά
- υλοποίησαν σχετικά projects με τα παιδιά μεταξύ των συναντήσεων
- συνόδεψαν τα παιδιά σε ένα τελικό Μαθητικό Φόρουμ

Για τα εργαστήριά του ενημερώθηκαν πάνω από 100 γονείς/κηδεμόνες, οι οποίοι:

- έλαβαν γνώση για τους στόχους και τη μεθοδολογία του προγράμματος διαβάζοντας και υπογράφοντας τη Δήλωση/Φόρμα Συγκατάθεσης η αποστολή της οποίας προηγήθηκε της έναρξης του προγράμματος σε κάθε ομάδα
- έλαβαν τον μικρό Οδηγό “9 οριζόντια ΝΑΙ και 1 κάθετο ΌΧΙ με βάση τη Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού: ένας μικρός οδηγός για ενήλικες: γονείς, κηδεμόνες, άτομα που δουλεύουν με παιδιά, όλες και όλους μας” (βλ. Μικρός Οδηγός για ενήλικες, σελίδα 50)
- συνόδεψαν τα παιδιά τους και παρευρέθηκαν στο Μαθητικό Φόρουμ

Ο σκοπός του

Γενικός σκοπός του προγράμματος είναι η απόκτηση από τα συμμετέχοντα παιδιά δεξιοτήτων συνηγορίας, λήψης αποφάσεων, επιχειρηματολογίας, συνεργασίας, αυτόνομης μάθησης, ενσυναίσθησης και διαπολιτισμικής επικοινωνίας (life skills) και η προαγωγή μιας θετικής στάσης και χειραφετικής οπτικής απέναντι στην κοινωνική και δημόσια ζωή. Παράλληλα, μέσα από ένα συνεκτικό σύνολο βιωματικών δραστηριοτήτων το πρόγραμμα στοχεύει στην καλλιέργεια της έξης σε δημοκρατικές αξίες, όπως είναι ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα και η προάσπιση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, η δεκτικότητα απέναντι στη διαφορετικότητα, η εκτίμηση της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας, η προαγωγή του διαλόγου, η σημασία της έγκυρης ενημέρωσης, η επιδίωξη της συναίνεσης σε συλλογικές διαδικασίες, και η πολυσυλλεκτικότητα.

Η προστιθέμενη αξία σε σχέση με ήδη τρέχοντα προγράμματα “Εκπαίδευσης στη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη – Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα” (EDC/HRE) είναι αφενός η έμφαση στη διαπολιτισμική/διαγλωσσική μεθοδολογία υλοποίησης, και αφετέρου ο σχεδιασμός πολυτροπικού/πολύγλωσσου υλικού και δράσεων ευαισθητοποίησης από τα ίδια τα συμμετέχοντα παιδιά.

Η συνεισφορά του

Το πρόγραμμα εδράζεται πάνω στην ολοένα και πιο αναγνωρισμένη σημασία που έχει η “Εκπαίδευση στη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη – Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα” (EDC/HRE) για την προώθηση των αξιών της ισότητας, της ελευθερίας, του σεβασμού στη διαφορετικότητα και για την πρόληψη ενάντια στην αύξηση της βίας, του ρατσισμού, του εξτρεμισμού, της ξενοφοβίας, των διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας. Αυτή η σημασία αντικατοπτρίζεται στην υιοθέτηση του Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης για την EDC/HRE στο πλαίσιο της Σύστασης CM/Rec (2010)7 της Επιτροπής Υπουργών, καθώς και σε εργαλεία και συστάσεις του ΣΕ από το 1997.

Το “Ζώντας μαζί ως ίσοι σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες δημοκρατικές κοινωνίες” και το “Πλαίσιο αναφοράς ικανοτήτων για ένα δημοκρατικό πολιτισμό” (Συμβούλιο της Ευρώπης 2016 και 2018) εστιάζουν στην καλλιέργεια δεξιοτήτων αναλυτικής και κριτικής σκέψης, αυτόνομης μάθησης, παρατήρησης, ενεργού ακρόασης, ενσυναίσθησης, επικοινωνιακών και πολυγλωσσικών δεξιοτήτων, συνεργασίας, επίλυσης συγκρούσεων και προσαρμοστικότητας, και στην προαγωγή στάσεων όπως η ανεκτικότητα στην αμφισημία, ο σεβασμός και η δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα.

Τα παραπάνω αναδεικνύουν τόσο τη σχέση μεταξύ της προαγωγής ενός δημοκρατικού πολιτισμού και της EDC/HRE (βασισμένης στην καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων), όσο και τη σχέση μεταξύ των δύο παραπάνω με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Με άλλα λόγια δεν μπορεί να νοηθεί EDC/HRE εκτός διαπολιτισμικού πλαισίου, ενώ παράλληλα το διαπολιτισμικό/διαγλωσσικό πλαίσιο ενισχύει τη βιωματική προσέγγιση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της EDC/HRE. Το ίδιο επιβεβαιώνει και ο στόχος 4 “Ποιοτική Εκπαίδευση” του ΟΗΕ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, όπου εκπαίδευση για ένα βιώσιμο τρόπο ζωής ορίζεται ως η εκπαίδευση που προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, την κουλτούρα της ειρήνης και της μη-βίας, την ταυτότητα του παγκόσμιου πολίτη, και την αναγνώριση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας.

Ειδικότερα για την ελληνική κοινωνία, η αναγκαιότητα μιας διαπολιτισμικής προσέγγισης στην EDC/HRE τεκμηριώνεται από την ευαλωτότητα στην οποία βρίσκονται τα παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες

(Committee on the Rights of the Child 2022, UNICEF 2021), πολλά από τα οποία (4.000) είναι ασυνόδευτα. Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Ο.Η.Ε., εξετάζοντας τις τελευταίες εκθέσεις (4-6) της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή των άρθρων που αναφέρονται στα παιδιά πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστες κάνοντας συστάσεις που αφορούν στον τερματισμό των επαναπροωθήσεων, της κράτησης, της προστατευτικής φύλαξης, των επισφαλών συνθηκών διαβίωσης στα κέντρα υποδοχής και στη διασφάλιση μηχανισμού κηδεμονίας και αναδοχής για ασυνόδευτα παιδιά, διεπιστημονικής ομάδας προσδιορισμού της ηλικίας, και τη διασφάλιση σίτισης, υγιεινής, ιατρικής περίθαλψης και ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση.

Σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση, από τα 44.500 παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες που βρίσκονταν στην Ελλάδα το Σεπτέμβριο του 2020, μόνο το 42% γράφτηκε στην τυπική εκπαίδευση. Την ίδια χρονιά μόνο το 3% των νέων Ρομά είχε ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια, ενώ σημειώνεται έλλειψη επαρκών αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών για τις συγκεκριμένες ομάδες μαθητών, και εν γένει έλλειψη προγραμμάτων σπουδών δεξιοτήτων ζωής και διαπολιτισμικής επικοινωνίας (Εκθεση UNICEF, 2021).

Από την πλευρά των υποκειμένων, οι ιθαγενείς και πρόσφυγες έφηβοι που απαντούν στη 2η δημοσκόπηση U-report UNICEF (2022) αναφέρουν ότι η “συμμετοχή σε ομάδες/οργανώσεις της τοπικής κοινότητας” και η “συμμετοχή σε εκστρατείες κατά των διακρίσεων” είναι οι 2 βασικοί τρόποι ένταξης των παιδιών προσφύγων στην τοπική κοινωνία μετά την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Επίσης διαπιστώνεται ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της συμμετοχής των ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων σε EDC και της ανάπτυξης από πλευράς τους δεξιοτήτων και στάσεων που χρειάζονται για μετάβαση στην πρώιμη ενήλικη ζωή και την ένταξη στην αγορά εργασίας (Civilhood, 2022).

Η κατάρτιση και υλοποίηση επομένως προγραμμάτων Εκπαίδευσης στη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη – Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα δικαιώματα που να στοχεύουν στη συμπερίληψη όλων των παιδιών μέσα από οργανωμένες ενέργειες (βιωματική μάθηση, έμφαση στις πολύγλωσσες πρακτικές, παραγωγή πολυτροπικού και πολύγλωσσου υλικού) εμποδώνει την σύζευξη μέσων και σκοπών, μιας και αναφέρεται και επιδιώκει να απευθυνθεί σε όλα τα παιδιά.

Η Ομάδα - στόχος

Βασική ομάδα-στόχου του εκπαιδευτικού προγράμματος αποτελούν **παιδιά 12-17 χρονών**, ενώ έμφαση δίνεται στη συμπερίληψη παιδιών που αντιμετωπίζουν **εκπαιδευτικό/κοινωνικό αποκλεισμό ή/και εκτοπισμό**. Το πρόγραμμα είναι σχεδιασμένο ώστε να εφαρμόζεται σε **πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα**, αξιοποιώντας τους διαφορετικούς γλωσσικούς, πολιτισμικούς και κοινωνικούς πόρους των μαθητών και ενδυναμώνοντας τις πολύγλωσσες ταυτότητές τους.

Δευτερεύουσα ομάδα-στόχος είναι **οι γονείς/κηδεμόνες των μαθητών**, η οποίοι καλούνται να συμμετέχουν σε δράσεις ευαισθητοποίησης και των οποίων η έμμεση και άμεση εμπλοκή ενθαρρύνεται και επιδιώκεται συστηματικά και καθ' όλη τη διάρκεια του εργαστηρίου.

Η Μεθοδολογία του

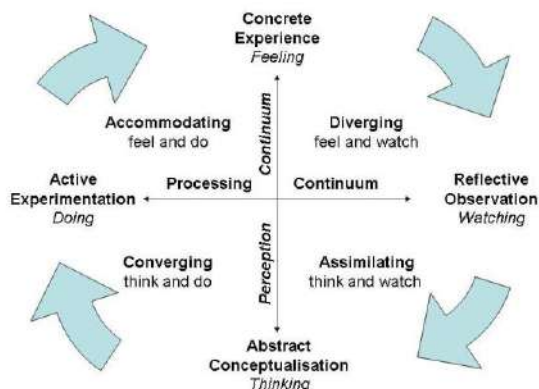
Ο οδηγός αυτός μπορεί να αξιοποιηθεί από τον εκπαιδευτικό της τυπικής τάξης, της τάξης υποδοχής, αλλά και από εκπαιδευτικούς μη τυπικής εκπαίδευσης. Η επιλογή της συγκεκριμένης σειράς εργαστηρίων

ενδείκνυται για πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, χωρίς όμως να τα προϋποθέτει, μιας και θεωρητική παραδοχή της αποτελεί το γεγονός ότι όλες οι τάξεις είναι τόποι συνάντησης και συμβίωσης ατόμων που φέρουν διαφορετικές κοινωνικές και πολιτισμικές εμπειρίες, και μαζί τους ποικίλους γλωσσικούς και εξω-γλωσσικούς κώδικες, οι οποίοι χρειάζεται να αναγνωρίζονται και να αξιοποιούνται ως μαθησιακοί πόροι, προκειμένου να συντελεστεί η μάθηση και να παραχθεί νέα γνώση. Οι προτεινόμενες συναντήσεις ωστόσο προϋποθέτουν τη διάθεση για ανταλλαγή και επιζητούν τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, ώστε να μπορεί να πραγματοποιηθεί και να συντονιστεί το Μαθητικό Φόρουμ, το οποίο συνιστά κεντρικό κομμάτι του προγράμματος σπουδών και το οποίο μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για ή συνέχεια πρακτικών όπως είναι τα μαθητικά συμβούλια, στην παιδαγωγική παράδοση του Celestine Freinet.

Το curriculum είναι ταυτόχρονα ευέλικτο και αναλυτικό, ώστε να μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες διαφορετικών ομάδων-στόχων, διατηρώντας ωστόσο ανέπαφες τις βασικές μεθοδολογικές αρχές πάνω στις οποίες εδράζεται. Αυτό σημαίνει ότι στις 5 προτεινόμενες συναντήσεις, των 2 διδακτικών ωρών η καθεμιά, ο/η εκπαιδευτικός/τρια μπορεί να αφαιρέσει/προσθέσει παιχνίδια γνωριμίας, ενεργοποίησης, επικοινωνίας, χαλάρωσης, σύσφιξης της ομάδας, ανάπτυξης εμπιστοσύνης, μπορεί να επιμείνει σε έννοιες και δραστηριότητες, να προτείνει κι άλλες από τα σχετικά εγχειρίδια που αναγράφονται, ή να παραλείψει κάποιες, αλλά ταυτόχρονα καθοδηγείται και ενθαρρύνεται να αξιοποιήσει:

α) Μεθόδους που ενισχύουν τη βιωματική μάθηση

Εδώ, η απόφια εμπειρία/το βίωμα μιας κατάστασης που προάγεται μέσα από τη δράση (την κατασκευή μιας αφίσας, μια άσκηση επιχειρηματολογίας, τη λήψη μιας απόφασης, μια αναζήτηση στο διαδίκτυο, έναν φωτογραφικό περίπατο) συμπληρώνεται τόσο από τον αναστοχασμό και από την αφαίρεση/γενίκευση, όσο και από την εφαρμογή των προκειμένων του στη συνέχεια σε άλλα πλαίσια. Χρησιμοποιείται λοιπόν εδώ ο εμπειρικός κύκλος του Kolb (1984), που αποτελείται από τις τέσσερις αυτές συμπληρωματικές διαδικασίες: την εμπειρία, την παρατήρηση, τη δημιουργία αφηρημένων εννοιών και τη δοκιμή σε νέες καταστάσεις.

- **Συγκεκριμένη Εμπειρία (feeling):**
Μάθηση από το βίωμα και το συναίσθημα που γεννά
- **Αναστοχαστική Παρατήρηση (watching):**
Αναζήτηση του νοήματος
- **Αφηρημένη Εννοιολόγηση (thinking):**
Λογική ανάλυση των ιδεών
- **Ενεργητικός Πειραματισμός (doing):**
Εφαρμογή, επίλυση προβλήματος

Είναι σημαντικό σε κάθε κύκλο μάθησης να υπεισέρχονται συστηματικά και μεθοδευμένα τόσο το συναίσθημα, όσο και η σκέψη που αφομοιώνει και οικοδομεί την εμπειρία σε γνωστικά σχήματα, ώστε να

μπορέσει αυτή να απεκδυθεί τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της και να ξαναχρησιμοποιηθεί σε διαφορετικές καταστάσεις και σε νέα πλαίσια.

Επιπλέον μια διαδικασία που περιλαμβάνει και τα τέσσερα αυτά στάδια ενεργοποιεί και τις τέσσερις σημαντικές στρατηγικές μάθησης, ώστε ο εκπαιδευόμενος εξασκείται και εθίζεται σε μεταγνωστικές δεξιότητες, του τύπου «μαθαίνω πώς να μαθαίνω». Αυτές οι μεταγνωστικές δεξιότητες, που καλλιεργούνται καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής φοίτησης είναι οι εξής:

- **Αποκλίνουσα σκέψη** η οποία δίνει έμφαση στην καινοτόμο, πρωτοβουλιακή και φαντασιακή προσέγγιση των πραγμάτων. Με αυτήν πραγματοποιείται ο καταγισμός ιδεών κι ο αυτοσχεδιασμός.
- **Αφομοίωση** βάσει της οποίας ένας αριθμός παρατηρήσεων και σκέψεων εντάσσονται σε ένα ολοκληρωμένο σύνολο. Έτσι γίνεται η δημιουργία μοντέλων, θεωριών, εννοιολογικών χαρτών, περιλήψεων.
- **Συγκλίνουσα σκέψη** η οποία δίνει έμφαση στην πρακτική εφαρμογή των ιδεών. Σε αυτήν εντάσσονται η επίλυση προβλημάτων, η λήψη αποφάσεων και οι εφαρμογές.
- **Συμβιβασμός**, μέσω της δοκιμής και του σφάλματος. Εδώ εντάσσεται η βιωματική μάθηση, η έρευνα, το πείραμα.

Στο πλαίσιο αυτό καθεμιά από τις 5 συναντήσεις, αλλά και ολόκληρη η σειρά εργαστηρίων, είναι δομημένη ώστε να καλλιεργεί συγκεκριμένες έννοιες, αξίες και δεξιότητες οι οποίες εντός της ενότητας προετοιμάζονται, εισάγονται, γίνονται, κορυφώνονται και έπειτα επεξεργάζονται, νοηματοδοτούνται, γενικεύονται, κανονικοποιούνται, ώστε να δοκιμαστούν σε νέες καταστάσεις.

Είναι σημαντικά λοιπόν τα ερωτήματα που αναγράφονται στις οδηγίες εκτέλεσης της κάθε δραστηριότητας (π.χ. “Τι θεωρείτε ότι συμβολίζουν τα παράθυρα;”, “Πλήττεται κάποιο παιδί από την απόφαση της πλειοψηφίας;”), αλλά και τα απλά, ουσιαστικά ερωτήματα του/της διευκολυντή/τριας που παρακινούν το παιδί να συνδεθεί με και να αποδώσει νόημα στο βίωμα: “Τι κάναμε εδώ;”, “Πώς εργαστήκαμε;”, “Πώς νιώσατε;”, “Τι παρατηρήσατε;”, “Πώς θα μπορούσε να γίνει καλύτερα;”. Με τον τρόπο αυτό ο/η διευκολυντής εκμαιεύει τον κανόνα, τη θεωρία που θα έρθει να στηρίξει τη γενίκευση: π.χ. “Αν έστω και ένα παιδί πλήττεται/προσβάλλεται από την απόφαση της πλειοψηφίας, τότε πρέπει να σκεφτούμε πώς θα επαναδιαμορφώσουμε την απόφαση ώστε να το συμπεριλαμβάνει. Για αυτό χρειάζεται η ανταλλαγή απόψεων, ο διάλογος και η επιχειρηματολογία κατά τη λήψη αποφάσεων”. Αυτή είναι μια γενική διατύπωση (ένας κανόνας, μια αξία) που προκύπτει από τη συζήτηση που προηγείται (“Πώς θα αποφασίσουμε; Συμφωνούν όλα τα παιδιά; Ασκεί κάποιο παιδί βέτο;”) και μπορεί έπειτα να αξιοποιηθεί σε όλες τις επόμενες διαδικασίες λήψης απόφασης.

β) Εναλλαγή ομαδοσυνεργατικής και αυτόνομης μάθησης

Το αναλυτικό πρόγραμμα εμπεριέχει δραστηριότητες κατά τις οποίες τα παιδιά καλούνται να εργαστούν μόνα τους ως ερευνητές και ερευνήτριες, να συλλέξουν πληροφορίες, να εκφράσουν άποψη, να κατανοήσουν και να αποδώσουν νόημα, να προβούν σε μετάφραση, να παράξουν μια καλλιτεχνική δημιουργία. Βασικό στοιχείο όμως του προγράμματος είναι και οι ασκήσεις που πραγματοποιούνται σε ομάδα χωρίς την καθοδήγηση του/της διευκολυντή/τριας, κάποτε και χωρίς την παρουσία του/της – ανάμεσα στις συναντήσεις. Για την πραγματοποίηση αυτών των ασκήσεων και για τη συμπερίληψη όλων των παιδιών στην ομάδα, προτείνεται ο/η διευκολυντής/τρια να έχει εισαγάγει τα παιδιά στους ρόλους που μπορεί να αναλάβουν και στη σημασία της εκ περιτροπής ανάληψης ρόλων μέσα στην ομάδα: με

αυτόν τον τρόπο τα παιδιά εξοικειώνονται με την ανάληψη ευθυνών, αναπτύσσουν ενσυναίσθηση, αντιμετωπίζουν τα συνομήλικά τους παιδιά ως φορείς εμπειρίας από τα οποία μπορούν να μάθουν, αποκτούν δεξιότητες συνεργασίας και προσαρμογής. Οι ρόλοι μπορούν αρχικά να αποδοθούν ανάλογα με τις προϋπάρχουσες εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα και η προοδευτική εναλλαγή τους να προσδώσει νέες εμπειρίες και ενδιαφέροντα στα συμμετέχοντα μέλη. Τέτοιοι ρόλοι είναι αυτοί της συντονίστριας, του γραμματέα, του τηρητή χρόνου, της σκιτσογράφου, της μεταφράστριας, της διαμεσολαβήτριας, του συμβούλου ψηφιακών μέσων, αλλά και άλλοι πολλοί ανάλογα τη σύνθεση της κάθε ομάδας.

γ) Πολύγλωσσες πρακτικές

Ένας από τους ειδικούς στόχους του curriculum είναι αξιοποίηση, η επικύρωση και η περαιτέρω ανάπτυξη της διαγλωσσικότητας, που εδώ νοείται ταυτόχρονα ως κοινωνικό φαινόμενο, παιδαγωγική προσέγγιση και προσδοκώμενο αποτέλεσμα της μάθησης.

Ως κοινωνικό φαινόμενο αποτελεί μία συνθήκη η οποία μπορεί να αναδυθεί μέσα στην σύγχρονη τάξη χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια και καταρχήν παραπέμπει σε αναδυόμενες στρατηγικές επικοινωνίας στη βάση της μετακίνησης και της πολυπολιτισμικότητας, ενώ περιλαμβάνει την πολυτροπικότητα, την ανάμειξη δηλαδή γλωσσικών κωδικών, εικόνων, βίντεο, ΜΜΕ και συνδέεται στενά με την επικράτηση των νέων μέσων και την παγκόσμια διασύνδεση και ανάπτυξη εικονικών κοινοτήτων.

Ως μεθοδολογική επιλογή βασίζεται στην παραδοχή ότι η γλώσσα συνιστά «έναν κοινωνικό πόρο, χωρίς σαφή όρια εθνών, εδαφών και κοινωνικών ομάδων» (Στεργίου και Σιμόπουλος 2019: 310), και συνοψίζεται στο συνυπολογισμό του γλωσσικού κεφαλαίου όλων των μαθητών στο αναλυτικό πρόγραμμα και τη σκοπούμενη αξιοποίηση όλων των γλωσσικών κωδικών στο μάθημα. Ευνοεί λοιπόν “αφενός τη δημιουργικότητα – εφόσον μπορεί κανείς να ακολουθεί ή να αψηφά τους κανόνες γλωσσικής χρήσης-αφετέρου την κριτική σκέψη, στο βαθμό που η αναρώτηση, ο προβληματισμός και η έκφραση απόψεων προκύπτουν με αφορμή τεκμήρια (λόγου)” (Στεργίου και Σιμόπουλος 2019: 312-313). Παράλληλα προκρίνει μια συνεργατική και πιο ισότιμη εκπαιδευτική διαδικασία (Tsokalidou & Skourtu 2020), καθώς όλοι οι μαθητές συνεισφέρουν με τους γλωσσικούς τους πόρους στην παραγωγή γνώσης, και συμβάλλει στην ανάπτυξη μεταγλωσσικών στρατηγικών και μεταεπικοινωνιακών δεξιοτήτων.

Ως μαθησιακό ζητούμενο αφορά σε μια σύνθετη δεξιότητα μετακίνησης ανάμεσα σε γλωσσικούς και μη γλωσσικούς κώδικες, μια ικανότητα που υπηρετεί την κατασκευή νοήματος, τη συμπερίληψη των άλλων και τη διαμεσολάβηση ανάμεσα σε γλωσσικές ομάδες (García 2009).

Στο πλαίσιο αυτό, αρκετές από τις δραστηριότητες που προτείνονται στοχεύουν ευθέως στην εκτίμηση και ενίσχυση της πολυγλωσσίας (όπως είναι π.χ. η παραγωγή πολύγλωσσου λεξικού). Το παρεχόμενο υλικό (κάρτες σε διαφορετικές γλώσσες, μεταφρασμένα φύλλα εργασίας) έχει σχεδιαστεί ώστε να προτρέψει τον/την διευκολυντή/τρια να αγκαλιάσει όλους τους κώδικες, την εναλλαγή τους, τη μετάφραση, τη μεταφορά. Πολλές από τις ασκήσεις επίσης μεταχειρίζονται τη ζωγραφική, τη φωτογραφία και την επεξεργασία ή παραγωγή πολυτροπικών κειμένων, ώστε να ενθαρρύνουν τα παιδιά να επικοινωνήσουν αξιοποιώντας ένα ευρύ φάσμα μέσων και κωδικών που εκφράζουν τη συνάντηση γλωσσών και πολιτισμών.

δ) Πολυτροπικά κείμενα και κείμενα ταυτότητας

Στην ίδια κατεύθυνση ο οδηγός αυτός προάγει την πολυτροπικότητα ως μέθοδο συμπερίληψης αλλά και ενίσχυσης των πολυγραμματισμών. Τα πολυτροπικά κείμενα (αφίσες, ιστότοποι, λεξικά, φωτογραφικά άλμπουμ, εικονογραφημένα κείμενα, διαφημίσεις, podcast) είναι αφενός πιο προσβάσιμα και ανοικτά στους διαφορετικούς κώδικες που μεταχειρίζονται οι μαθητές και οι μαθήτριες δίνοντας τη δυνατότητα προσέγγισης από διαφορετικά σημεία και με εναλλακτικούς τρόπους, αφετέρου προσιδιάζουν στα κείμενα που απαντούν στα σύγχρονα επικοινωνιακά περιβάλλοντα. Η έμφαση στην τριβή των μαθητών με κείμενα και είδη λόγου από ένα ευρύ φάσμα μέσων και από ένα ευρύ φάσμα πολιτισμικών πηγών εξοικειώνει με τα κοινωνικά τους συγκείμενα, ενώ παρέχει “ένα ισχυρό θεμέλιο για μια παιδαγωγική της συναίσθησης και της αρμονίας των συναισθημάτων (synaesthesia), ή της αλλαγής των κωδίκων (mode switching)” (Kalantzis & Cope 2001).

Τα κείμενα ταυτότητας (identity texts) τα οποία προσεγγίζουν διάφορες όψεις της πολύπλευρης ταυτότητας των μαθητών (“Ένα Σώμα γνώσης”, “Πολύχρωμα Παράθυρα”, “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία”) ή αναδεικνύουν την προσωπική τους ιστορία δεν μπορούν άλλωστε παρά να συνταχθούν πολυτροπικά, ώστε να εμπεριέχουν όχι μόνο ως προς το περιεχόμενο αλλά και ως προς τον τρόπο (κώδικα, μέσο, ύφος) στοιχεία της ταυτότητας του παιδιού, συμπεριλαμβανομένης της σχέσης του με τη γλώσσα. Ως κείμενα ταυτότητας εδώ μπορούν να προσεγγιστούν όλες οι παραγωγές των παιδιών, ακόμη και αυτές που δε συνιστούν εκ πρώτης μαρτυρίες, βιώματα ή προσωπικές αφηγήσεις. Ακόμη και το πολύγλωσσο λεξικό μπορεί να αποτελέσει κείμενο ταυτότητας με την προϋπόθεση ότι τα παιδιά τα ίδια επιλέγουν τους σχετικούς όρους ανάλογα με τα ιδιαίτερα βιώματά τους, τα ενδιαφέροντα και τις ιστορίες τους. Οι φωτογραφίες τους το ίδιο. Τέλος οι πολυγραμματισμοί μπορούν να προαχθούν μέσα από κριτικό αναστοχασμό πάνω στο επιλεγμένο κειμενικό είδος και στα αντίστοιχα αξιοποιούμενα μέσα. Πώς θα φτιάξουμε το λεξικό; Για να δούμε ένα. Πού μπαίνει η κάθε καταχώρηση; Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνει έτσι;

ε) Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Οι παραπάνω προσεγγίσεις (πολύγλωσσες πρακτικές, ομαδοσυνεργατική μάθηση με ανάληψη ρόλων, αξιοποίηση και παραγωγή πολυτροπικών κειμένων, βιωματική μάθηση), οι οποίες αντανακλούν στην επιλογή και το βηματισμό των προτεινόμενων δραστηριοτήτων, στοχεύουν στη συμπερίληψη μαθητ(ρι)ών διαφορετικού μαθησιακού, κοινωνικού-πολιτισμικού και γλωσσικού υπόβαθρου, καθώς προωθούν την αξιοποίηση διαφορετικών γλωσσικών ρεπερτορίων, κωδίκων, τρόπων, μέσων, υφών, εμπειριών και ικανοτήτων στην εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ ταυτόχρονα παρέχουν στα παιδιά διαφοροποιημένα στηρίγματα και κανάλια για την προσέγγιση και κατάκτηση των διδακτικών στόχων του προγράμματος.

Ειδικότερα, οι βασικοί διδακτικοί στόχοι της κάθε ενότητας προσεγγίζονται σκοπίμως, ενσυνείδητα και ρητά μέσα από εναλλακτικές δραστηριότητες που απευθύνονται σε παιδιά με διαφορετικά υπόβαθρα. Για κάθε διδακτικό στόχο προτείνονται διαφορετικές συναρμογές ασκήσεων που προσφέρονται για παιδιά τα οποία τώρα μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα (χρήση άλλων γλωσσών, χρήση μη λεκτικού κώδικα, αξιοποίηση ρόλου μεταφραστή ή διερμηνέα), παιδιά που αντιμετωπίζουν ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (χρήση εικονογραφημένου υλικού, οπτικά στηρίγματα, πολυτροπικές παραγωγές, προσαρμογές στην παραγωγή γραπτού κειμένου), παιδιά με αναπηρία (προσβασιμότητα, διαφοροποιημένα αισθητηριακά ερεθίσματα), παιδιά από διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά υπόβαθρα (συμπερίληψη άλλων κωδίκων, ύφους, προφορικότητα, αξιοποίηση γλώσσας σπιτιού, αξιοποίηση βιωμάτων και εμπειριών, σύνδεση με την κοινότητα).

Για παράδειγμα, ο διδακτικός στόχος της ανάδειξης των ιδιαίτερων εμπειριών, ιστοριών και ικανοτήτων των μαθητ(ρι)ών καθώς και ο στόχος που αφορά στην εκτίμηση της διαφορετικότητας προάγονται μέσα από ποικίλες δραστηριότητες (Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία, Ένα Σώμα Γνώσης, Ένα μπουκέτο με λουλούδια, Πολύγλωσσο Λεξικό) που αξιοποιούν μια ευρεία γκάμα μέσων (ερωτηματολόγιο, αφίσα, χειροτεχνία, συλλογικός τόμος), εναλλακτικών στρατηγικών (έρευνα, τέχνη, αλληλόδραση, προφορική ή γραπτή έκφραση, κωδικοποίηση, αναστοχασμός) και διεργασιών (εργασία σε μικρές ομάδες, ατομική εργασία, εργασία σε ζευγάρια, εργασία στην ολομέλεια). Ο στόχος της εξοικείωσης, κατανόησης και τριβής των συμμετεχόντων/ουσών με τα δικαιώματα του παιδιού προωθείται μέσα από ομαδικές δραστηριότητες (όπου το κάθε παιδί καλείται να συμμετάσχει με διαφορετικές αρμοδιότητες), επιτραπέζια παιχνίδια, παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού, παραγωγή οπτικοακουστικού/πολυτροπικού υλικού, επιτόπια έρευνα, ελεύθερο διάλογο, και μελέτη υλικού. Η γνωριμία και το δέσιμο της ομάδας προσεγγίζονται μέσα από κινητικές (Η μπάλα, Πες το με μια κίνηση) αλλά και μη κινητικές ασκήσεις (Κάτι μέσα από την τσάντα μου, 2 αλήθειες και ένα ψέμα), ασκήσεις λεκτικής (2 αλήθειες και ένα ψέμα) ή μη λεκτικής επικοινωνίας (Πες το με μια κίνηση, Κάτι μέσα από την τσάντα μου, Πολύχρωμα παράθυρα), ώστε ανάλογα τη σύνθεση της ομάδας να συμμετέχουν ισότιμα σε αυτές παιδιά με αναπηρία, παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες ή διαφορετικά γλωσσικά ρεπερτόρια.

Και εντός όμως της κάθε δραστηριότητας προτείνεται διαφοροποιημένο υλικό και βηματισμός για την εκτέλεσή της, ώστε αυτή να είναι προσβάσιμη, χρήσιμη και εποικοδομητική (να μπορεί δηλαδή το παιδί να χτίσει μέσα από αυτή γνώση, δεξιότητες και στάσεις). Για τις ατομικές δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου προτείνονται εναλλακτικοί τρόποι εκτέλεσης (απόδοση με ζωγραφική ή χειροτεχνία, απόδοση σε διαφορετικούς γλωσσικούς κώδικες, προφορική απόδοση), ενώ για τις ομαδικές δραστηριότητες προτείνεται εκ περιτροπής συμμετοχή με διαφορετικούς ρόλους. Το προτεινόμενο υλικό περιλαμβάνει αφίσες, κάρτες και φύλλα εργασίας σε διαφορετικές γλώσσες (αγγλικά, αραβικά, γαλλικά, ελληνικά, ουκρανικά, σομαλικά, τουρκικά, φαρσί), διαφορετικά ύφη (σύντομο λεκτικό, αναλυτική περιγραφή), και αποδόσεις (λεπτομερείς εικονογραφήσεις, μεγαλογράμματη γραφή, συμβολικές εικόνες), σε ψηφιακή και έντυπη μορφή, διαδραστικό (quiz) καθώς και οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο).

Στ) Πρακτικές εμπλοκής των γονέων

Ο σχεδιασμός και η οργάνωση από τη σχολική κοινότητα ενεργειών που προωθούν την εμπλοκή των οικογενειών όλων των μαθητών και των μαθητριών στην εκπαίδευσή τους είναι μία από τις μεθόδους με τις οποίες το σχολείο εργάζεται πάνω στην άρση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Η πρόσκληση και η ανάπτυξη συνεργασίας με όλους του γονείς, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών προσφύγων και μεταναστών, καθώς και όσων οικογενειών αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό, αποτελεί δείκτη σχολικής επιτυχίας για τα παιδιά τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ενημέρωση των γονιών για τα δικαιώματα του παιδιού, δρα συμπληρωματικά και υποστηρικτικά στη μάθηση του παιδιού και η εμπλοκή της οικογένειας ενδυναμώνει τα μαθησιακά αποτελέσματα (στάσεις, αξίες, δεξιότητες) του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Η εμπλοκή αυτή συντελείται αφενός εμμέσως μέσω της πραγματοποίησης με τα παιδιά δραστηριοτήτων σχεδιασμένων ώστε να ενθαρρύνουν (χωρίς όμως να απαιτούν) τη συνδρομή/συμβολή γονιού στο χρόνο μεταξύ των συναντήσεων (“Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία”, “Βάζω τα δικαιώματα στο Χάρτη”, “Φωτογραφικό άλμπουμ”, “Πολύγλωσσο λεξικό δικαιωμάτων”).

Αφετέρου προτείνεται και η άμεση εμπλοκή με:

- 1) την πραγματοποίηση μιας ενημερωτικής συνάντησης σε ομάδα με τους γονείς και κηδεμόνες των παιδιών πριν από την έναρξη του προγράμματος (όπου ενημερώνονται για τη σημασία της EDC/HRE, για τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και τη δομή του προγράμματος),
- 2) το διαμοιρασμό ενημερωτικού υλικού (όπως ο «Μικρός Οδηγός για Ενήλικες: γονείς, κηδεμόνες, άτομα που δουλεύουν με παιδιά, όλες και όλους μας», που υπάρχει στο τέλος του Οδηγούς μεταφρασμένος σε αγγλικά, αραβικά, γαλλικά, ελληνικά, ουκρανικά, ουρντού, ρωσικά, σομαλικά, τουρκικά και φαρσί), και
- 3) την πρόσκλησή τους στη δράση ευαισθητοποίησης των παιδιών.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλαμβάνει 5 συναντήσεις ομάδας, που στοχεύουν στην εξοικείωση των συμμετεχόντων με τα δικαιώματα του παιδιού μέσα από βιωματικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης μιας συνάντησης σχεδιασμού δράσης ευαισθητοποίησης. Μετά το πέρας το 5 συναντήσεων οι ομάδες συναντιούνται σε ένα Μαθητικό Φόρουμ / Συνδιάσκεψη όπου παρουσιάζουν και συντονίζουν τη δράση τους. Στο τέλος του προγράμματος πραγματοποιείται συνάντηση αξιολόγησης και ανατροφοδότησης.

Η μία από τις συναντήσεις καταλαμβάνει 2 διδακτικές ώρες, ενώ το Μαθητικό Φόρουμ προτείνεται να έχει χρονική διάρκεια 3 ωρών, ή λιγότερο ανάλογα τον αριθμό των συμμετεχόντων ομάδων και ατόμων.

Το πρόγραμμα σπουδών είναι δομημένο ώστε να προαγάγει την ενσυναίσθηση, τη διαπολιτισμική επικοινωνία, τη σε βάθος κατανόηση των δικαιωμάτων και επιτέλεση των αρχών που διέπουν τη Σύμβαση, μέσα από ασκήσεις διαλόγου, συλλογικής λήψης αποφάσεων με συναίνεση, έρευνας, επιχειρηματολογίας, παρουσίασης, δημιουργίας πολυτροπικού και πολύγλωσσου υλικού (φωτογραφική έκθεση, λεξικό για τα δικαιώματα, αφίσες), και τέλος σχεδιασμού και οργάνωσης μιας δράσης ευαισθητοποίησης (περιγραφή του σκοπού της δράσης, καθορισμός ομάδας-στόχου, προσδιορισμός βηματισμού, εντοπισμός πιθανών προκλήσεων, προετοιμασία υλικών, ανάληψη αρμοδιοτήτων κλπ.).

Η υλοποίηση της δράσης ευαισθητοποίησης γίνεται με τη συνδρομή των εκπαιδευτικών της κάθε ομάδας μετά το Μαθητικό Φόρουμ.

1. Έχω ένα όνομα – Έχουμε μια τάξη

Γενικός Σκοπός

Γνωριμία και Δημιουργία ομάδας

Σύνδεση με τα Δικαιώματα του Παιδιού

Εισαγωγή στα άρθρα 7, 8, 13, 28 και 29 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού (Όνομα και Ιθαγένεια, Προστασία της ταυτότητας, Ελευθερία έκφρασης, Εκπαίδευση και Σκοπός της Εκπαίδευσης)

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το παιδί:

- Γνωρίζει τα άλλα παιδιά με τα ονόματά τους.
- Αντιλαμβάνεται τη μεγάλη ποικιλία των ονομάτων στην τάξη.
- Εκτιμά τη μοναδικότητα του ονόματος και τη σύνδεσή του με την ατομικότητα.
- Συνειδητοποιεί πως το όνομα τού ανήκει και είναι δικαίωμα στενά συνδεδεμένο με την ανάπτυξη της προσωπικότητας.
- Αναγνωρίζει τη σύνδεση ανάμεσα στο άτομο και την ομάδα.
- Βρίσκει το χώρο του μέσα στην ομάδα.
- Κατανοεί ότι η τάξη αποτελεί μια μαθησιακή κοινότητα.
- Ανακαλύπτει πως το σχολείο αποτελεί -πέρα από υποχρέωση- δικαίωμα και πως ρόλος του είναι να το υποστηρίζει να αναπτύξει τις γνώσεις και τις δεξιότητές του.
- Λαμβάνει αποφάσεις μέσα στην ομάδα εφαρμόζοντας στρατηγικές επιχειρηματολογίας, συναίνεσης και συμβιβασμού.
- Ανακαλεί διαδικασίες λήψης απόφασης, καθώς και μηχανισμούς δημιουργίας συμβολαίου ομάδας.
- Υπερασπίζεται την αξία των κανόνων και αναγνωρίζει τον εαυτό του και τις ανάγκες του στο συμβόλαιο της ομάδας.
- Τοποθετείται και επανατοποθετείται μεταχειριζόμενο την επιχειρηματολογία ως εργαλείο ενημέρωσης και απόκτησης γνώσης.

Βηματισμός Δραστηριοτήτων

1. Γνωριμία: Η ομάδα ενεργοποιείται με μια μικρή άσκηση γνωριμίας στον κύκλο (Η μπάλα, Πες το με μια κίνηση, 2 αλήθειες και 1 ψέμα, Κάτι μέσα από την τσάντα μου).
2. Πολύχρωμα παράθυρα: Τα παιδιά στον κύκλο επιλέγουν στην τύχη από μια στοίβα με πολύχρωμα παράθυρα που γράφουν μέσα τα ονόματά τους. Συστήνουν το καθένα το παιδί του οποίου το παράθυρο τους έτυχε και λένε κάτι καλό για αυτό.
3. Η αφίσα της ομάδας μας: Τα παιδιά ζωγραφίζουν μέσα στο παράθυρό τους την εικόνα του εαυτού τους. Κολλούν τα παράθυρα σε μια αφίσα. Η ομάδα αναστοχάζεται πάνω στη σχέση ατόμου και ομάδας καθώς και πάνω στο σκοπό της εκπαίδευσης, με αφορμή τη συλλογική της παραγωγή. *Γιατί τα παράθυρα είναι πολύχρωμα; Τι συμβολίζουν; Πού θεωρείτε ότι βρίσκονται; Πού βρισκόμαστε εμείς μέσα στο σχολείο; Είμαστε επισκέπτες; Μέλη; Αποδέκτες; Δημιουργοί;*
4. Δημοκρατική διαβούλευση: Η ομάδα έρχεται αντιμέτωπη με ένα πρόβλημα: Πρέπει δημοκρατικά να αποφασίσει πού θα κολληθεί η αφίσα. *Τι θα πει δημοκρατικά; Ο/Η διευκολυντής/τρια παρακινεί την ομάδα να σκεφτεί τι συμβαίνει σε περιπτώσεις όπου η απόφαση της πλειοψηφίας μπορεί να πλήττει κάποιο δικαίωμα της μειοψηφίας και εισάγει τις έννοιες της συναίνεσης, της ομοφωνίας και του βέτο. Τα παιδιά προτείνουν τοποθεσίες όπου θα μπορούσε να κολληθεί η παραπάνω αφίσα μέσα στην τάξη ή το σχολείο. Πρέπει να ενημερωθούν για κάτι; Πρέπει να ακουστούν επιχειρήματα; Αντεπιχειρήματα; Μπορεί κάποιο παιδί να σκεφτεί μια νέα πρόταση που θα συμπεριλαμβάνει όλες τις σημαντικές ιδέες που έχουν διατυπωθεί, και να συμβιβάζει τις αντιρρήσεις;*
5. Σύνταγμα της Ομάδας: Τα παιδιά διαμορφώνουν τους κανόνες συνομιλίας της ομάδας. Τι χρειάζεται ο καθένας και η καθεμιά για να αισθάνεται ότι εισακούγεται και γίνεται σεβαστή η άποψή του μέσα στην ομάδα; Με τη βοήθεια οπτικών στηριγμάτων (flashcards, ταμπελάκια ναι/όχι, θέλω/δε θέλω) επιλέγουν τα βασικά πράγματα που χρειάζονται (ησυχία, τέχνη/μουσική, χρόνο για σκέψη, καθαριότητα, διάλειμμα, να μπορούν να ακουστούν χωρίς διακοπή, σεβασμό/όχι προσβλητικά ή ειρωνικά σχόλια, όχι κινητά/πιθανότητα βιντεοσκόπησης ή φωτογράφισης από άλλα παιδιά χωρίς συγκατάθεση). Σε ένα flipchart “Θέλω/Δε θέλω” αποτυπώνουν τους κανόνες που αναφέρθηκαν.
6. Αναπλαισίωση: Με βάση τους παραπάνω κανόνες αποφασίζουν πώς θα δώσουν ένα όνομα στην ομάδα τους. *Με τι κριτήριο; Με τι στόχο;* Το όνομα της ομάδας αναγράφεται πάνω από τις παραγωγές της (αφίσα, κανόνες).
7. Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία: Για την επόμενη συνάντηση τα παιδιά παίρνουν μαζί τους στο σπίτι να συμπληρώσουν την ιστορία του ονόματός τους με τη βοήθεια της οικογένειάς τους (βλ. Παράρτημα).

1. Η αρχική Γνωριμία μπορεί να γίνει με άσκηση μη λεκτικής επικοινωνίας, όπου τα παιδιά, μετά από προσομοίωση του/της εκπαιδευτικού βγάζουν κάτι που τα χαρακτηρίζει μέσα από την τσάντα τους και το παρουσιάζουν στην ομάδα. Όποιο παιδί θέλει μπορεί να πει 2 λόγια. Για ομάδες που εστιάζουν δυσκολότερα ενδείκνυται η άσκηση “Πες το με μια κίνηση”, όπου σε κύκλο το κάθε παιδί με τη σειρά κάνει μια κίνηση και τα υπόλοιπα επαναλαμβάνουν. Βασική εδώ είναι η οδηγία του/της διευκολυντή/τριας που ενθαρρύνει τα παιδιά να επιλέξουν κινήσεις που όλη η ομάδα μπορεί να επαναλάβει. Σε μικρές ομάδες που γνωρίζονται καλά, τα παιδιά μπορούν να εμβαθύνουν τη γνωριμία τους λέγοντας εκ περιτροπής το καθένα 2 αλήθειες και 1 ψέμα για τον εαυτό του. Τα υπόλοιπα παιδιά πρέπει να μαντέψουν το ψέμα.

2. Η δραστηριότητα Πολύχρωμα Παράθυρα, που αφορά στην ανάδειξη της ποικιλίας των ονομάτων-προσώπων στην τάξη, μπορεί να έχει εκ των προτέρων προετοιμαστεί από τον/την εκπαιδευτικό ώστε να είναι ήδη αναγραμμένα τα ονόματα των παιδιών μέσα στα παράθυρα, ή να προετοιμαστεί επιτόπου από τα ίδια τα παιδιά που θα γράψουν το όνομά τους σε όποια γλώσσα επιθυμούν. Τα παιδιά λένε ένα θετικό χαρακτηριστικό για το παιδί του οποίου το παράθυρο τους έτυχε. Ως σκαλωσιά μάθησης εδώ μπορεί να αξιοποιηθεί ο Πίνακας Προτερημάτων (βλ. Παράρτημα).

3. Η αφίσσα που επεξεργάζεται τη σχέση ατόμου-ομάδας / παιδιού-τάξης (Η αφίσσα της ομάδας μας) μπορεί να χτίσει πάνω στις ήδη υπάρχουσες απεικονίσεις των παραθύρων ή να προχωρήσει παραπέρα ανάλογα με τα ενδιαφέροντα της ομάδας, και να διερευνήσει άλλες αναπαραστάσεις (Βάζο με λουλούδια, Δέντρο με φύλλα ή Τρένο με Βαγόνια ή Σύννεφο με σταγόνες). Αντίστοιχα τα παράθυρα/βαγόνια/σταγόνες/λουλούδια/φύλλα μπορούν να στολιστούν από τα παιδιά με κολλάζ από αποκόμματα από περιοδικά, ή με ζωγραφική, ή με γραπτό κείμενο.

4. Οι δραστηριότητες συλλογικής λήψη απόφασης (Δημοκρατική διαβούλευση και Αναπλαισίωση) προκύπτουν μετά από την προσπάθεια επίλυσης εναλλακτικών προβλημάτων. Μπορούν να πραγματοποιηθούν ως απλές δραστηριότητες διαλόγου ή ως ασκήσεις ψηφοφορίας όπου τα παιδιά καλούνται να προτείνουν αν θέλουν (γραπτά, προφορικά, με ζωγραφιά) μια θέση (ή αντίστοιχα ένα όνομα), ενώ οι συμμαθητ(ρι)ές τους με κάρτες ‘Ναι’, ‘Όχι’ στηρίζουν ή όχι την κάθε πρόταση ώστε να δημιουργηθεί ένα πλέγμα απαντήσεων σε flipchart.

5. Οι κανόνες συνομιλίας για το Σύνταγμα της ομάδας προτείνεται να δουλευτούν πρώτα σε μικρές ομάδες. Οπτικά στηρίγματα που μπορούν να αξιοποιηθούν είναι flashcards (ησυχία/ηρεμία, βιντεοσκόπηση παιδιού με κινητό, γέλια/κοροϊδία, μουσική, τέχνη, παιδί μιλάει και τα άλλα ακούν ενεργά, χρόνος/ρολόι) και ταμπελάκια θέλω/δε θέλω.

6. Το ερωτηματολόγιο Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία μπορεί να συμπληρωθεί γραπτώς ή να αξιοποιηθεί ως οδηγός για να πάρουν προφορικά συνέντευξη από την οικογένεια/φροντιστ(ρι)ές τους.

Παράρτημα

- Δραστηριότητες γνωριμίας και ενεργοποίησης από το 205 βιωματικές ασκήσεις για εμφύχωση ομάδων ψυχοθεραπείας, κοινωνικής εργασίας, εκπαίδευσης:
  - ο Η μπάλα, σελίδα 94
  - ο Πες το με μια κίνηση, σελίδα 97

- Κάτι μέσα από την τσάντα μου:

- Πολύχρωμα Παράθυρα:

- Πίνακας προτερημάτων:

Τα παιδιά λένε κάτι καλό το ένα για τ' άλλο με τη βοήθεια του Πίνακα Προτερημάτων στο Δημοτικό Σαγείκων (αριστερά) και σε ΚΦΑΑ του ΔΟΜ (δεξιά), Δίγλωσσα, Οκτώβριος 2024

- Αφίσα της ομάδας μας:

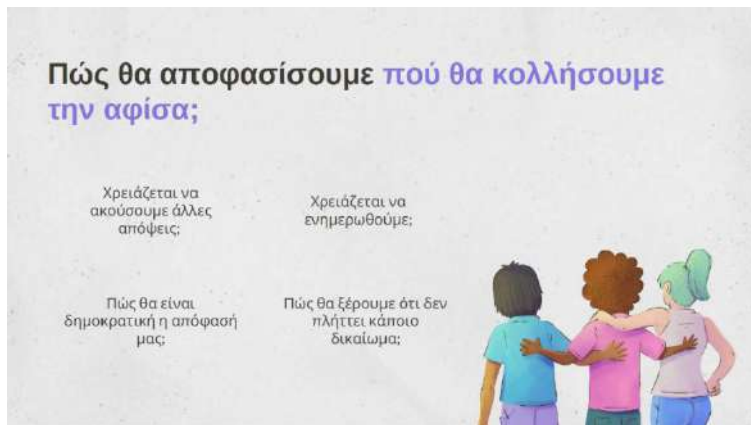

Αριστερά: Αφίσα της ομάδας εργασίας του 1^{ου} Δημοτικού Πετρούπολης, Δίγλωσσα, Νοέμβριος 2024

Δεξιά: Αφίσα της ομάδας εργασίας του 3^{ου} ΕΠΑ.Λ. Αχαρνών, Δίγλωσσα, Νοέμβριος 2024

- Δημοκρατική Διαβούλευση:

- Ένα Σύνταγμα για την ομάδα μας: Βασισμένο στο «Ένα Σύνταγμα για την ομάδα μας», σελίδες 67-

- Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία:

Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία

Απαντώ σε όσες από τις παρακάτω ερωτήσεις μπορώ να βρω πληροφορίες, και θέλω να απαντήσω. Επίσης, απαντώ σε όποια γλώσσα νιώθω άνετα.

Τι σημαίνει το όνομά μου;
Από ποιον/ποια το έχω πάρει; Ή ποιος/ποια το σκέφτηκε;
Γιατί μου δόθηκε το συγκεκριμένο όνομα;
Πού μπορώ να συναντήσω αυτό το όνομα; Σε ποιες χώρες ή περιοχές;
Μου αρέσει το όνομά μου; Ναι; Όχι; Λίγο; Γιατί;
Πώς μου αρέσει να με φωνάζουν; Έχω κάποιο παρατσούκλι;
Έχω σκεφτεί κάποιο άλλο όνομα που θα ήθελα να έχω; Γιατί;

Μεταφράσεις του φύλλου εργασίας στα αγγλικά, αραβικά, τούρκικα και γαλλικά

[Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία \(GR_EN_AR_TU_FR\)](#)

Μεταφράσεις του φύλλου εργασίας στα ουρντού, φαρσί, σομαλικά και λινγκάλα

[Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία \(ORD_FAr_SOM_LING\)](#)

Μεταφράσεις του φύλλου εργασίας στα ουκρανικά και ρωσικά

[Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία \(UKR_RUS\)](#)

Βασισμένο στο φύλλο εργασίας της ενότητας «Τα ονόματα είναι περισσότερο από απλά γράμματα», σελίδα 16, [Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού](#)

لدي اسم – لدينا صف دراسي

1. التعارف: يتم تنشيط المجموعة بتمرين صغير في الدائرة (أرعي الكرة، قلها بحركة واحدة، حقيقتين وكذبة واحدة، شيء داخل حقيبتك).

2. نوافذ متعددة الألوان: يختار الأطفال الموجودون في الدائرة عشوائيًا من بين مجموعة من النوافذ المتعددة الألوان المكتوبة أسمائهم بداخلها. يقدم كل منهم الطفل الذي حظي بنافذته ويقول شيئًا لطيفًا عنه.

3. ملصق مجموعتنا: يرسم الأطفال صورة لأنفسهم داخل نافذتهم. يلصقون النوافذ على الملصق. تعيد المجموعة التفكير في العلاقة بين الفرد والمجموعة وكذلك حول هدف التعليم بحجة إنتاجها الجماعي. لماذا النوافذ متعددة الألوان؟ لم يرمزون؟ أين يُعتقد أنها موجودة؟ أين نحن داخل المدرسة؟ هل نحن زوار؟ أعضاء؟ المتلقيون؟ المبدعون؟

4. التشاور الديمقراطي: تواجه المجموعة مشكلة: يجب عليهم أن يقرروا بشكل ديمقراطي مكان لصق الملصق. ما معنى الديمقراطية؟ يحدث المُيسّر/ المُيسّرة المجموعة على التفكير فيما يحدث في الحالات التي قد يؤثر فيها قرار الأغلبية على حق الأقلية ويُدخل مفاهيم الموافقة والإجماع والنقض. يقترح الأطفال مواقع يمكن لصق الملصق أعلاه فيها في الصف الدراسي أو المدرسة. هل يجب إطلاعهم على شيء؟ هل ينبغي سماع حجج؟ حجج مضادة؟ هل يستطيع طفل ما أن يفكر في جملة جديدة تتضمن جميع الأفكار المهمة التي تمت صياغتها، ويوفق بين الاعتراضات؟

5. دستور المجموعة: يشكل الأطفال قواعد المحادثة للمجموعة. ما الذي يحتاجه كل واحد و واحدة ليشعر أن وجهة نظره مسموعة ومحترمة داخل المجموعة؟ بمساعدة وسائل الدعم البصرية (البطاقات التعليمية، بطاقة نعم/لا، أريد/لا أريد) يختارون الأشياء الأساسية التي يحتاجون إليها (الهدوء، الفن/الموسيقى، وقت التفكير، النظافة، الإستراحة، إمكانية سماع صوتهم دون مقاطعة، الاحترام/عدم التعليقات المسيئة أو الساخرة، عدم السماح باستخدام الهواتف المحمولة/إمكانية تصوير الأطفال الآخرين بالفيديو أو التصوير دون موافقتهم). وعلى لوح قالب "أريد/لا أريد"، يسجلون القواعد المذكورة.

6. إعادة الصياغة: بناءً على القواعد المذكورة أعلاه، يقررون كيفية إعطاء إسم لفريقهم. بأي معايير؟ بأي هدف؟ يُكتب اسم الفريق فوق إنتاجاته (ملصق، قواعد).

7. اسمي له قصته الخاصة: للإجتماع التالي، يأخذ الأطفال معهم إلى المنزل إكمال قصة أسمائهم بمساعدة أسرهم (انظر الملحق).

У мене є ім'я - У нас є клас

1. Знайомство один з одним: Група активується за допомогою короткої вступної вправи в колі ("Кинь м'яч", "Скажи це жестом", "2 правди і 1 брехня", "Щось з моєї сумки").

2. Кольорові вікна: Діти в колі навмання обирають зі стопки різнокольорових віконців де всередині написані імена. Кожен з них представляє дитину, чие вікно йому дісталось, і говорить про неї щось приємне.

3. Плакат нашої команди: Діти малюють своє зображення у віконці. Вони наклеюють вікна на плакат. Група розмірковує про стосунки між особистістю та групою, а також про мету освіти, спираючись на свою

колективну роботу. Чому вікна різнокольорові? Що вони символізують? Як ви думаєте, де вони розташовані? Де наше місце у школі? Ми відвідувачі? Члени? Одержувачі? Творці?

4. Демократична консультація: Група зіткнулася з проблемою: Треба демократично вирішити, де розмістити плакат. Що означає "демократично"? Помічник пропонує групі поміркувати про те, що відбувається у випадках, коли рішення більшості може вплинути на права меншості, і вводить поняття консенсусу, одностайності та вето. Діти пропонують, де в класі чи школі можна було б розмістити наведений вище плакат. Чи потрібно їх про щось інформувати? Чи потрібно вислухати аргументи? Контраргументи? Чи може дитина запропонувати нову пропозицію, яка включає всі важливі ідеї, що були висловлені, і враховує заперечення?

5. Конституція Команди: Діти формулюють правила групової розмови. Що потрібно кожній людині, щоб відчувати, що її точку зору почули і поважають у групі? За допомогою візуального реквізиту (картки, стікери "так/ні", "хочу/не хочу") вони обирають основні речі, які їм потрібні (тиша, мистецтво/музика, час на роздуми, чистота, перерва, можливість бути почутим без перебивання, повага/відсутність образливих чи іронічних коментарів, відсутність мобільних телефонів/можливість відео- чи фотозйомки інших дітей без їхньої згоди). На фліпчарті "Хочу/Не хочу" вони відтворюють згадані правила.

6. Переосмислення. На основі вищезазначених правил вони вирішують, як дати назву своїй команді своїй команді. За якими критеріями? Яка мета? Назву команди пишуть над над їхніми виробами (афіша, правила).

7. Моє ім'я має свою історію: до наступної зустрічі діти забирають додому, щоб завершити історію свого імені за допомогою рідних (див. Додаток).

من یک نام دارم - ما یک کلاس داریم

1. آشنایی: گروه با یک تمرین آشنایی کوچک در دایره فعال می شود (توپ را پرتاب می کنم، با یک حرکت می گویم، 2 حقیقت و 1 دروغ، چیزی در کیفم).

2. پنجره های رنگارنگ: کودکان در دایره به صورت تصادفی از میان پشته ای از پنجره های رنگارنگ که نامشان در داخل آن نوشته شده است، انتخاب می کنند. آنها هر کدام کودکی را که پنجره اش برایشان اتفاق افتاده را معرفی می کنند و چیز خوبی در این باره می گویند.

3. پوستر تیم ما: بچه ها تصویری از خودشان در پنجره شان می کشند. آنها پنجره ها را به یک پوستر می چسبانند. این گروه به مناسبت تولید جمعی خود، به رابطه بین فرد و گروه و همچنین هدف آموزش فکر می کند. چرا پنجره ها رنگارنگ هستند؟ آنها نماد چیست؟ به نظر شما کجا هستند؟ ما کجای مدرسه هستیم؟ مهمان هستیم؟ اعضا گیرندگان؟ سازندگان؟

4. مشورت دموکراتیک: تیم با مشکلی مواجه است: آنها باید به طور دموکراتیک تصمیم بگیرند که پوستر را کجا بچسبانند. از نظر دموکراتیک به چه معناست؟ تسهیلگر گروه را تشویق می کند تا در مواردی که تصمیم اکثریت ممکن است بر حق اقلیت تأثیر بگذارد چه اتفاقی می افتد و مفاهیم اجماع، اتفاق آرا و وتو را معرفی می کند. بچه ها مکان هایی را پیشنهاد می کنند که پوستر بالا را می توان در کلاس یا مدرسه چسباند. آیا لازم است آنها

از چیزی مطلع شوند؟ آیا باید استدلال‌ها شنید؟ استدلال‌های متقابل؟ آیا کودک می‌تواند جمله جدیدی را که شامل تمام ایده‌های مهم بیان شده باشد و مخالفت‌ها را با هم تطبیق دهد فکر کند؟

5. اساسنامه تیم: کودکان قوانین گفتگوی گروه را تعیین می‌کنند. تک تک افراد برای اینکه احساس کنند نظرشان در گروه شنیده شده و مورد احترام قرار می‌گیرد به چه چیزی نیاز دارند؟ با کمک پشتیبانی‌های بصری (فلاش کارت، بله/خیر، علائم می‌خواهم/نمی‌خواهم) چیزهای اساسی را انتخاب می‌کنند (سکوت، هنر/موسیقی، زمان برای فکر کردن، تمیزی، شکستن، توانایی شنیدن بدون وقفه). ، احترام / عدم توهین یا کنایه ، عدم استفاده از موبایل / امکان فیلمبرداری یا عکاسی توسط سایر کودکان بدون رضایت). در فلیپ‌چارت «می‌خواهم/نمی‌خواهم»، قوانین ذکر شده را ثبت می‌کنند.

6. چارچوب بندی مجدد: بر اساس قوانین فوق آنها تصمیم می‌گیرند که چگونه تیم خود را نامگذاری کنند. با چه معیاری؟ با چه هدفی؟ نام تیم بالای تولیدات آن (پوستر، قوانین) نوشته شده است.

7. اسم من داستان خودش را دارد: برای ملاقات بعدی، بچه‌ها با خود به خانه می‌برند تا با کمک خانواده داستان نام خود را تکمیل کنند (نگاه کنید به پیوست).

2. Τα ονόματα είναι περισσότερο από απλά γράμματα

Γενικός Σκοπός

Εκτίμηση της διαφορετικότητας και της μοναδικότητας του ατόμου

Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της ενεργού ακρόασης

Σύνδεση με τα Δικαιώματα του Παιδιού

Εξοικείωση με τα άρθρα 7, 8, 12 και 13 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού (Όνομα και Ιθαγένεια, Προστασία της ταυτότητας, Ελευθερία γνώμης και Ελευθερία έκφρασης)

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το παιδί:

- Αναγνωρίζει τη σημασία του ονόματός του.
- Συνδέει το όνομά του τόσο με την παράδοση της οικογένειάς του, όσο όμως και με στοιχεία της προσωπικότητάς του.
- Ρωτά τα άλλα παιδιά το όνομά τους, ενδιαφέρεται για την ιστορία τους.
- Εκφράζει περιέργεια για τη ζωή των άλλων παιδιών.
- Ανακαλύπτει ομοιότητες και αγκαλιάζει τις διαφορές.
- Εκτιμά τη μοναδικότητα και τη διαφορετικότητά του μέσα από το όνομα και την ιστορία του.
- Αναγνωρίζει το όνομα ως στοιχείο ταυτότητας.
- Αναγνωρίζει, εκτιμά και υπερασπίζεται τις ικανότητες και τις εμπειρίες του.
- Επιχειρηματολογεί ορθά χρησιμοποιώντας αληθείς προκειμένες και έγκυρους συλλογισμούς.
- Μετασχηματίζει την άποψή του όταν έρχεται σε επαφή με νέες πληροφορίες ή σωστά επιχειρήματα.
- Τοποθετείται όταν έχει κάτι να πει και αφουγκράζεται όταν δεν γνωρίζει, προκειμένου να μάθει.
- Αποτιμά και αναγνωρίζει τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες.

Βηματισμός Δραστηριοτήτων

1. Ονόματα: Τα παιδιά παίζουν παιχνίδια στον κύκλο για να θυμηθούν τα ονόματα και τα επίθετά τους. Αυτή τη φορά αποτυπώνουν (γραπτά, με ζωγραφική ή προφορικά) ένα καλό χαρακτηριστικό για τον εαυτό τους και το παρουσιάζουν. Συμπίπτει με αυτό που είχαν την προηγούμενη φορά αναδείξει οι συμμαθητές τους;

2. Πού στέκομαι: Εκφράζουν την άποψή τους για μια σειρά δηλώσεων που αφορούν στο όνομα (βλ. Παράρτημα).
3. Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία: Φέρνουν το συμπληρωμένο από το σπίτι φύλλο εργασίας και μοιράζονται πληροφορίες στην ολομέλεια με βάση της ερωτήσεις του/της διευκολυντή/τριας. *Τι σημαίνει το όνομά του για το ίδιο το παιδί; Τι σημαίνει για τους άλλους; Του αρέσει αυτό το όνομα; Θα του άρεσε κάποιο άλλο;*
4. Ομοιότητες, μοτίβα και διαφορές: Τα παιδιά αναστοχάζονται με τη βοήθεια του/της διευκολυντή/τριας: *Τι τους λένε οι ιστορίες αυτές των ονομάτων για τις ομοιότητες και τις διαφορές τους; Πού είναι μοναδικά; Πώς δεν είμαστε μόνα;*
5. Ένα Σώμα Γνώσης: Σε κόλλες A4 σχηματίζουν το καθένα «ένα σώμα γνώσης», το περίγραμμα δηλαδή του εαυτού τους, με όλες τις πληροφορίες που έχουν για την ιστορία τους, τις ικανότητες, τις γλώσσες που γνωρίζουν, ενδιαφέροντα, στοιχεία ταυτότητας, τοποθετώντας τα (γραπτώς σε όποιο γλωσσικό κώδικα θέλουν ή με σχέδιο) στα αντίστοιχα μέρη του σώματος. *Γιατί τα τοποθέτησαν έτσι; Λείπει κάτι;*
6. Συλλογικό Σώμα Γνώσης: Σχηματίζουν σε χαρτί του μέτρου το συλλογικό «σώμα γνώσης» της ομάδας, συνθέτοντας με βάση τα σώματα όλων των μελών.
7. Ανθρώπινες ανάγκες: Τα παιδιά παίρνουν μαζί τους το ίδιο ατομικό τους φύλλο εργασίας και για την επόμενη συνάντηση καλούνται να σκεφτούν και να σημειώσουν (γραπτά, με ζωγραφική) επάνω στη φιγούρα βασικές ανθρώπινες ανάγκες. *Πού θα τοποθετούσαν την ανάγκη για τροφή και νερό; Κατοικία; Παιχνίδι; Ελεύθερη έκφραση; Υγεία; Τι άλλες ανάγκες μπορούν να σκεφτούν που μοιράζονται με όλα τα άτομα που κατοικούν τον πλανήτη;*

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Για τη δραστηριότητα έναρξης και ενεργοποίησης (Ονόματα), μπορεί να αξιοποιηθεί εκ νέου ο «Πίνακας προτερημάτων», ο οποίος τοιχοκολλείται στην τάξη και εμπλουτίζεται στο εξής συχνά με νέα επίθετα.
2. Η δραστηριότητα Πού στέκομαι είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί είτε με τοποθέτηση των μαθητ(ρι)ών στο χώρο, είτε με τοποθέτηση πιονιών/avatars σε ένα επιτραπέζιο ταμπλό. Αντί avatars μπορούν να αξιοποιηθούν τα πολύχρωμα παράθυρα που τα παιδιά έχουν κατασκευάσει στηριγμένα σε μανταλάκι.
3. Η παρουσίαση των δεδομένων του ερωτηματολογίου (Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία) μπορεί να γίνει σε ζευγάρια, και η απάντηση των ερωτήσεων επεξεργασίας και αναστοχασμού να γίνει από όποιο παιδί θέλει στην ολομέλεια. Η προσαρμογή αυτή ενδείκνυται για μεγάλες ομάδες, ώστε να τηρείται η ασφάλεια του μαθησιακού περιβάλλοντος και να αποφεύγεται η έκθεση των μαθητ(ρι)ών.

4. Ως σκαλωσιά μάθησης για την διερεύνηση ομοιοτήτων, μοτίβων και διαφορών σε σχέση με το όνομα (σχέση ταυτότητας – ατομικότητας), ετικέτες “Μοιάζουμε”, “Ξεχωρίζω” ή “Διαφέρω” μπορούν να διαμοιραστούν στα παιδιά, τα οποία κολλούν τις ετικέτες δίπλα σε κάθε απάντηση.

5. Οι δραστηριότητες που στοχεύουν στη διερεύνηση, αναγνώριση και εκτίμηση των ιδιαίτερων αλλά και των κοινών εμπειριών, ικανοτήτων και ρεπερτορίων των μαθητ(ρι)ών (Ένα Σώμα γνώσης, Συλλογικό Σώμα Γνώσης) μπορούν να πραγματοποιηθούν με τους συμμετέχοντες να γράφουν, να σχεδιάζουν ή να κολλούν κάρτες (αποκόμματα περιοδικών ή εφημερίδων) με τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους στα διαφορετικά μέρη του σώματος.

6. Για το Συλλογικό Σώμα, πολύγλωσσες ομάδες και ομάδες με διαφορετικά επίπεδα κατάκτησης του γραπτού λόγου μπορούν να εργαστούν με ρόλους: εικονογράφοι, συντονίστρια, μεταφραστές, επιμελήτρια, διορθωτής κλπ., ώστε να διευκολυνθεί η μεταφορά των ατομικών εργασιών σε ένα συλλογικό σώμα. Εδώ, το συλλογικό σώμα μπορεί να προκύψει από τη σχεδίαση του περιγράμματος του σώματος ενός/μιας εθελοντή/τριας ή να έχει προσχεδιαστεί στο χαρτί του μέτρου.

7. Αντίστοιχα οι ανάγκες στο φύλλο εργασίας για το σπίτι (Ανθρώπινες ανάγκες) μπορούν να γραφούν ή να ζωγραφιστούν. Οπτικό στήριγμα που μπορεί να δοθεί εδώ είναι οι Κάρτες Αναγκών που βρίσκουμε στο COMPASITO, σελ. 167, Σαλπάροντας για μια νέα χώρα (βλ. Παράρτημα).

Παράρτημα

- Πίνακας προτερημάτων:

Βασισμένο στον «Πίνακα Προτερημάτων», σελίδα 91, [Οδηγός για τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται με παιδιά πρόσφυγες που αντιμετωπίζουν προβλήματα άγχους και ψυχικού τραύματος](#)

- Πού στέκομαι:

Let's stand up
Ας σηκώθουμε

Listen to the phrases and place your self on the line.

ΠΑΡΕ ΘΕΣΗ
ΝΑΙ ή ΟΧΙ

1

Είναι σημαντικό να έχει κανείς ένα όνομα
Il est important d'avoir un nom
Важливо мати назву
من المهم أن يكون لديك اسم
داشتن اسم مهم است
نام رکھنا ضروری ہے۔
Waa muhiim inaad magac yeelato
Është e rëndësishme të kesh një emër

2

Το όνομά δεν αλλάζει
Назва не змінюється
Emri nuk ndryshon
Le nom ne change pas
Magacu ma beddelo
نام نہیں بدلتا
نام تغییر نمی کند
الاسم لا يتغير

3

Το όνομά μου μιλάει για εμένα
Мое ім'я говорить за мене
My name speaks about me
Magacaygu waa aniga
نام من برای من صحبت می کند
Adim benim adima konuşuyor
اسمي يتحدث نيابة عني
Mon nom parle pour moi

4

Έχω λάθος όνομα
У мене неправильне ім'я
Une kam emrin e gabuar
Waxaan leeyahay magac qaldan
میرا نام غلط ہے۔
لدي اسم خاطن
Yanliq ismim var
اسم اشتباهه

5

Το όνομά μου είναι μοναδικό
Mon nom est unique
Моє ім'я унікальне
Emri im është unik
اسم من یں نظیرہ
اسمي فرید من نوعه
Benim adim eşsiz
Magacaygu waa mid gaer ah

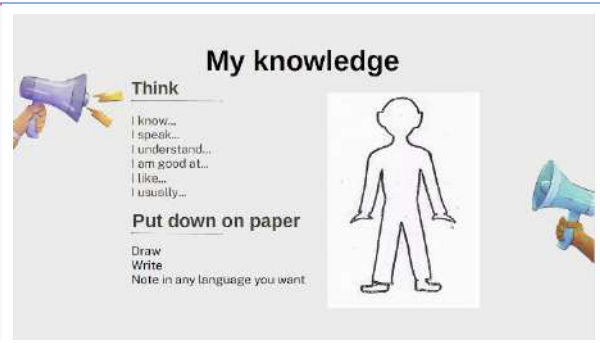

6

Με το όνομά μας, μας αναγνωρίζουν οι άλλοι
Par notre nom, les autres nous reconnaissent
Me emrin tone, të tjerët na njohin
За нашим ім'ям інші визнають нас
Magacaygu, qaar kale ayaa ne aqoonsan
ہمارے نام سے، دوسرے ہمیں پہچانتے ہیں۔
یا نام ما، دیگران ما را می شناسند
من خلال اسمنا، نتعرف علينا الآخرون

Βασισμένο στη μεθοδολογία του «Ποια είναι η θέση σου;», σελίδα 365, [Compass - Εγχειρίδιο για την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα με νέους/-ες](#), και στο σχέδιο μαθήματος «Τα ονόματα είναι περισσότερο από απλά γράμματα», σελίδες 13-14, [Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού](#)

- Ένα Σώμα Γνώσης:

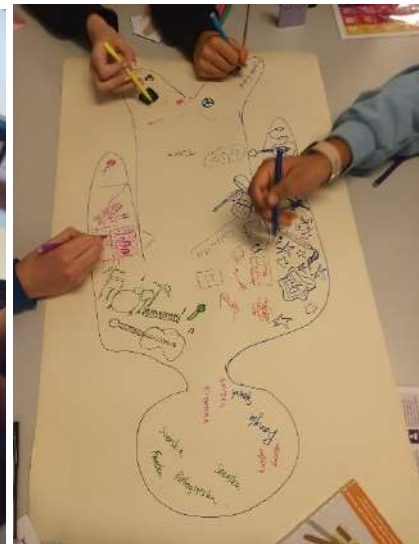

Βασισμένο στο «Ένα Σώμα Γνώσης», σελίδα 64, [COMPASITO – Μικρή Πυξίδα: Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά](#)

- Συλλογικό Σώμα Γνώσης:

Αριστερά: Σώμα γνώσης στο ΚΦΑΑ του ΔΟΜ, Δίγλωσση, Οκτώβριος 2024

Δεξιά: Συλλογικό Σώμα Γνώσης από το Σχολικό Δίκτυο Futuraskolan, Δίγλωσση, Νοέμβριος 2024

- Ανθρώπινες ανάγκες:

Κάρτες «θέλω και ανάγκες» στο «Σαλπάροντας για μια νέα χώρα», σελίδες 167-171, [COMPASITO – Μικρή Πυξίδα: Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά](#)

الأسماء هي أكثر من مجرد حروف

1. الأسماء: يلعب الأطفال ألعاباً في الدائرة ليتذكروا أسمائهم وألقابهم. هذه المرة يعبرون (كتابة أو رسماً أو شفهيًا) عن سمة جيدة عن أنفسهم ويقدمونها. هل يتطابق مع ما أبرزه زملاؤهم في المرة السابقة؟
2. أين أقف: يعبرون عن وجهة نظرهم في سلسلة من التصاريح المتعلقة بالاسم (انظر الملحق). أنا اسمي. الاسم لا يتغير. اسمي يعجبني. إلخ
3. اسمي له قصته الخاصة: يحضرون ورقة العمل المكتملة من المنزل ويشاركون المعلومات في الجلسة العامة بناءً على أسئلة الميسر / الميسرة. ماذا يعني للطفل اسمه؟ ماذا يعني للآخرين؟ هل يعجبه هذا الاسم؟ هل كان ليُعجبه إسم آخر؟
4. أوجه التشابه والأنماط و أوجه الاختلاف: يعيد الأطفال التفكير بمساعدة الميسر: ماذا تخبرهم قصص هذه الأسماء عن أوجه التشابه والاختلاف بينهم؟ أين هم فريدون؟ كيف لسنا وحدنا؟
5. جسد معرفة: على أوراق مقاس 4A يشكل كل منهم "جسم معرفة"، الخطوط المحيطة بأنفسهم، مع كل المعلومات التي لديهم عن تاريخهم، وقدراتهم، واللغات التي يعرفونها، والاهتمامات، بيانات الهوية، ووضعها (كتابة بأي رمز لغوي يريدونه أو مع رسم) على الأجزاء المقابلة من الجسم. لماذا وضعوها هكذا؟ هل هناك شيء مفقود؟
6. جسم المعرفة الجماعي: يشكلون "الجسم المعرفي" الجماعي للمجموعة على ورق يقاس بالتر، ومكونون على أساس أجساد جميع الأعضاء.
7. الاحتياجات الإنسانية: يأخذ الأطفال معهم نفس ورقة العمل الفردية وفي الاجتماع التالي يُطلب منهم التفكير و تدوين (كتابةً، مع الرسم) الاحتياجات الإنسانية الأساسية على مشكل. أين سيضعون الحاجة إلى الطعام والماء؟ مسكن؛ لعبة؛ حرية التعبير؛ صحة؛ ما هي الاحتياجات الأخرى التي يمكنهم التفكير فيها والتي يتقاسمونها مع جميع الأشخاص الذين يعيشون على هذا الكوكب؟

Імена - це більше, ніж просто літери.

1. Імена: Діти грають в ігри в колі, щоб запам'ятати свої імена та прізвища. Цього разу вони фіксують (письмово, малюнком або усно) хорошу рису про себе і презентують її. Чи збігається вона з тим, що підкреслювали їхні однокласники минулого разу?
2. Моя думка: Учні висловлюють свою думку щодо низки тверджень, пов'язаних з їхнім ім'ям (див. Додаток). Я - це моє ім'я. Ім'я не змінюється. Мені подобається моє ім'я. тощо.
3. Моє ім'я має свою історію. Вони приносять заповнені аркуші з дому і діляться інформацією у колективі, спираючись на запитання помічника. Що означає його/її ім'я для самої дитини? Що воно означає для інших? Чи подобається їй це ім'я? Чи хотіла б вона мати інше?
4. Схожість, закономірності та відмінності: Діти розмірковують з допомогою помічника: Що ці історії про імена говорять їм про їхню схожість і відмінність? Чим вони унікальні? Чому ми не самотні?
5. Тіло знань: на стікерах формату А4 кожен учасник формує "Тіло знань" - схему себе, з усією інформацією

про свою історію, здібності, мови, які він знає, інтереси, особисті дані, розміщуючи їх (у письмовому вигляді будь-яким мовним кодом за бажанням або намалювавши) на відповідних частинах свого тіла. Чому вони розмістили їх саме так? Чи чогось не вистачає?

6. Коллективне Тіло знань: Учасники формують колективне "Тіло знань" групи на аркуші паперу, синтезуючи його з тіл усіх членів групи.

7. Людські потреби: Діти беруть із собою індивідуальні робочі аркуші, і на наступному занятті їх просять подумати і позначити (письмово, намалювати) на фігурі основні людські потреби. Де б вони розмістили потребу в їжі та воді? Житло? Розваги? Свободу самовираження? Здоров'я? Які ще потреби вони можуть придумати, які вони поділяють з усіма людьми, що населяють планету?

نام ها چیزی فراتر از حروف هستند

1. نام ها: کودکان در دایره بازی می کنند تا نام و نام خانوادگی خود را به خاطر بسپارند. این بار آنها (به صورت نوشتاری، نقاشی یا شفاهی) یک ویژگی خوب در مورد خود را به تصویر می کشند و آن را ارائه می دهند. آیا با آن چیزی که همکلاسی هایشان بار گذشته برجسته کردند مطابقت دارد؟

2. جایی که من ایستاده ام: آنها نظر خود را در مورد یک سری اظهارات در مورد نام بیان می کنند (ر. پیوست من اسمم هستم نام تغییر نمی کند. من اسمم را دوست دارم و غیره

3. اسم من داستان خودش را دارد: آنها کاربرد تکمیل شده را از خانه می آورند و بر اساس سؤالات مجری اطلاعات را در جلسه عمومی به اشتراک می گذارند. معنی نام او برای خود کودک چیست؟ برای دیگران چه معنایی دارد؟ آیا او این نام را دوست دارد؟ آیا او شخص دیگری را دوست دارد؟

4. شباهت ها، الگوها و تفاوت ها: کودکان با کمک تسهیلگر منعکس می کنند: داستان این نام ها از شباهت ها و تفاوت هایشان چه می گوید؟ کجا منحصر به فرد هستند؟ چطور تنها نیستیم؟

5. مجموعه ای از دانش: روی برجسب های A4، هرکدام «مجموعه دانش» را تشکیل می دهند، طرح کلی خودشان، با تمام اطلاعاتی که درباره تاریخچه، مهارت ها، زبان هایی که می دانند، علایق، عناصر هویتی، قرار دادن آنها (به صورت نوشتاری به هر کد زبانی) می خواهند یا با طراحی روی قسمت های مربوطه بدن. چرا آنها را اینگونه قرار دادند؟ چیزی کم است؟

6. مجموعه دانش: آنها مجموعه "بدنه دانش" گروه را بر روی کاغذ اندازه گیری تشکیل می دهند و بر اساس بدن همه اعضا آهنگسازی می کنند.

7. نیازهای انسان: بچه ها همان برگه انفرادی را با خود می برند و برای جلسه بعدی از آنها خواسته می شود که در مورد نیازهای اساسی انسان فکر کرده و (به صورت نوشتاری، با نقاشی) روی شکل مشخص کنند. آنها نیاز به غذا و آب را کجا قرار می دهند؟ اقامتگاه؟ بازی بیان آزاد؟ سلامتی؟ آنها چه نیازهای دیگری را می توانند در نظر بگیرند که بین همه مردم ساکن این سیاره مشترک باشد؟

3. Τα δικαιώματά μας: αντικείμενο έρευνας

Γενικός Σκοπός

Εξοικείωση με τα δικαιώματα του παιδιού

Ανάπτυξη ερευνητικής μεθοδολογίας, Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας

Ενίσχυση της πολυγλωσσίας

Σύνδεση με τα Δικαιώματα του Παιδιού

Εισαγωγή στο πλήρες κείμενο της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού - Εμβάθυνση στα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά δικαιώματα

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το παιδί:

- Αναγνωρίζει και ανακαλεί τα βασικά δικαιώματα του παιδιού.
- Ταξινομεί τα δικαιώματα ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής τους.
- Ορίζει το περιεχόμενο της έννοιας “ανάγκη” και προσδιορίζει τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες.
- Ιεραρχεί ανάγκες και επιθυμίες.
- Συνδέει τα δικαιώματα με πανανθρώπινες ανάγκες και αξίες.
- Αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως άτομο με δικαιώματα και ανάγκες.
- Αντιλαμβάνεται τα άλλα άτομα ως φορείς δικαιωμάτων.
- Εργάζεται αυτόνομα και επιλύει απλά προβλήματα με μεθοδικότητα.
- Συνεργάζεται με άλλα παιδιά για να επιλύσει ένα πρόβλημα.
- Αξιοποιεί διαφορετικές πηγές για να λύσει απορίες του.
- Συνδέει τα δικαιώματα με καθημερινές πρακτικές και ζητήματα.
- Συλλέγει τις κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με το υπό εξέταση ζήτημα.
- Αξιολογεί το κύρος των πηγών πληροφόρησής του.
- Εκτιμά την πολυγλωσσία και αναγνωρίζει τους γλωσσικούς του πόρους ως πηγή αυτοεκτίμησης.

Βηματισμός Δραστηριοτήτων

1. Ανάγκες: Τα παιδιά κοιτούν το συλλογικό σώμα γνώσης και κάνουν έναν καταγιισμό ιδεών πάνω στις βασικές ανθρώπινες ανάγκες. Ο/Η διευκολυντής/τρια σημειώνει τις απαντήσεις σε ένα flipchart.
2. Σαλπάροντας για μια νέα χώρα: Η ομάδα διερευνά τη σχέση ανάμεσα στις ανάγκες και τις επιθυμίες μέσα από την ομώνυμη δραστηριότητα του Compasito (σελ. 167). *Μπορούμε να ζήσουμε χωρίς νερό; Χωρίς καραμέλες; Μπορούμε να ζήσουμε χωρίς ελεύθερη έκφραση; Με διακρίσεις; Μπορούμε όλοι οι άνθρωποι να ζήσουμε σε ένα κόσμο όπου υπάρχουν διακρίσεις;*
3. Τι είναι δικαίωμα: Η ομάδα προσπαθεί να απαντήσει στο ερώτημα «Τι είναι δικαίωμα;» υποβοηθούμενη από ερωτήσεις όπως: *Πώς σχετίζονται τα δικαιώματα με τις ανάγκες; Ξέρετε κάποιο παράδειγμα δικαιώματος;*
4. Η Σύμβαση: Για να απαντήσει στο προηγούμενο ερώτημα, η ομάδα εισάγεται στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού. Με οδηγό τη μαθητική έκδοση της Σύμβασης της UNICEF (βλ. Παράρτημα), η ομάδα αναζητά παραδείγματα δικαιωμάτων. *Τι κοινό έχουν όλα αυτά τα παραδείγματα μεταξύ τους; Τι μπορούμε τελικά να πούμε ότι είναι ένα δικαίωμα;* Προκειμένου τα παιδιά να μπορέσουν να προσεγγίσουν καλύτερα το ερώτημα, προτείνεται και η αξιοποίηση οπτικοακουστικού υλικού (βλ. Παράρτημα).
5. Άσκηση Ταξινόμησης: Σε μικρές ομάδες εργασίας τα παιδιά επιχειρηματολογούν και χωρίζουν τα δικαιώματα σε 4 κατηγορίες: Επιβίωση, Ανάπτυξη, Συμμετοχή, Προστασία (βλ. Παράρτημα). *Υπάρχουν σημεία διαφωνίας ή διαφοροποίησης ανάμεσα στις ομάδες; Τι μας λέει αυτό για τα δικαιώματα; Μπορούμε πραγματικά να τα χωρίσουμε; Ή γίνεται να έχουμε το ένα χωρίς το άλλο; Γίνεται να έχουμε επιβίωση χωρίς προστασία; Ή ανάπτυξη χωρίς συμμετοχή;*
6. Πόσο καλά γνωρίζεις τα δικαιώματά σου: Η ομάδα επιχειρεί να απαντήσει στο κουίζ «Τι παίζει με τα δικαιώματά μας;» της Πρωτοβουλίας για το άρθρο 12 (βλ. Παράρτημα).
7. Πολύγλωσσο Λεξικό Δικαιωμάτων: Για την επόμενη συνάντηση ζητείται από κάθε παιδί να συμπληρώσει από μια σελίδα του “Πολύγλωσσο Λεξικού των Δικαιωμάτων” (βλ. Παράρτημα).

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Ο καταγιισμός ιδεών μπορεί να υποστηριχθεί από την οπτική αναπαράσταση της ανθρώπινης φιγούρας, στο σώμα της οποίας μπορεί να τοποθετηθούν γραπτά ή με εικόνα οι αναφερθείσες Ανάγκες (π.χ. φαγητό, νερό, στέγη, φροντίδα, εκπαίδευση, κλπ.).
2. Η διασκευή της δραστηριότητας Σαλπάροντας για μια νέα χώρα που υπάρχει στο Παράρτημα (βλ. Ταξιδεύοντας σε ένα νέο κόσμο) προτείνεται για ομάδες με προσφυγικές βιογραφίες.
3. Η παρουσίαση των 42 δικαιωμάτων του παιδιού στο Τι είναι δικαίωμα; μπορεί να γίνει μέσα από

διαφοροποιημένο υλικό, ανάλογα τη σύνθεση της ομάδας και τις ανάγκες του κάθε παιδιού. Εδώ προτείνονται εναλλακτικά κάρτες σε διαφορετικές γλώσσες (αγγλικά, φαρσί, αραβικά και ουκρανικά), εικονογραφημένες κάρτες (διδασκτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης) και η προσαρμογή τους με σύντομη λεκτική αναφορά, οπτικοακουστικό υλικό, καθώς και η μαθητική έκδοση της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού της UNICEF, σε πολλές γλώσσες (βλ. Παράρτημα).

4. Η επεξεργασία (εξάσκηση) των 42 δικαιωμάτων του παιδιού μπορεί να γίνει με δραστηριότητα απλής Ταξινόμησης των καρτών που έχουν χρησιμοποιηθεί κατά την παρουσίαση, όπως στην “Ομαδοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού σε τέσσερις διαστάσεις” που περιέχεται στο επίσημο διδασκτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ. Παράρτημα). Η ταξινόμηση μπορεί να δοθεί σε μικρές ομάδες ως άσκηση επίλυσης προβλήματος και στην ολομέλεια να παρουσιαστούν τυχόν αποκλίσεις, ή μπορεί να γίνει στην ολομέλεια με τα παιδιά να σηκώνουν κάρτες “Συμφωνώ/Διαφωνώ” σε κάθε εισήγηση του/της διευκολυντή/τριας. Εναλλακτική ή επιπρόσθετη δραστηριότητα επεξεργασίας (εξάσκηση) είναι η δημιουργία Ημερολογίου Δικαιωμάτων, με βάση την αντίστοιχη δραστηριότητα του Compasito (σελ. 71). Και αυτή η δραστηριότητα προτείνεται να πραγματοποιηθεί σε 2-3 μικρές ομάδες που θα χωρίσουν τους μήνες ανά 6μηνο ή 4μηνο αντίστοιχα. Οι μικρές ομάδες προτείνεται να δουλέψουν με ρόλους (ερευνήτρια, σύμβουλος ψηφιακών μέσων, εικαστικός, γραμματέας, συντονιστής, μεταφραστής).

5. Η ενότητα προσφέρει εναλλακτικές ή σύνθετες διαδρομές για την ανάκληση και εμπέδωση των δικαιωμάτων του παιδιού: Α. Για ομάδες λιγότερο εξοικειωμένες με τη Σύμβαση, προσφέρεται το επιτραπέζιο παιχνίδι “Πόσο καλά γνωρίζεις τα δικαιώματά σου;” (σελ. 82, Compasito), το οποίο παίζεται με ένα απλό επιτραπέζιο ταμπλό και κάρτες Δικαιωμάτων (σελ. 83, Compasito). Ως στηρίγματα μπορούν να δοθούν οι πολύγλωσσες και εικονογραφημένες κάρτες δικαιωμάτων του Παραρτήματος. Β. Για ομάδες με διαφοροποιημένα επίπεδα γραμματισμού προσφέρεται το παιχνίδι Moksha – Patamu (σελ. 88, Compasito), που παίζεται όπως το ‘Φίδια και Σκάλες’ (το ταμπλό και οι κάρτες βρίσκονται στο εγχειρίδιο). Παραλλαγή του παιχνιδιού περιλαμβάνει τη μεγάλωφνη ανάγνωση από τον/την διευκολυντή/τρια των καρτών και η ανάταση καρτών ΝΑΙ / ΟΧΙ από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Γ. Για ομάδες που εργάζονται πάνω στον ψηφιακό γραμματισμό προσφέρεται το Quiz (I και II) της Πρωτοβουλίας για το άρθρο 12 (βλ. Παράρτημα). Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να πραγματοποιηθούν εναλλακτικά ή/και συμπληρωματικά.

6. Για πολύγλωσσες ομάδες ή ομάδες με διαφοροποίηση στην κατάκτηση του γραπτού λόγου, το κουίζ μπορεί να πραγματοποιηθεί με ανάταση καρτών συλλογικής απόκρισης (ΝΑΙ/ΟΧΙ) από τα παιδιά στις διασκευασμένες ερωτήσεις που αποτυπώνονται στις διαφάνειες που παρατίθενται στο Παράρτημα.

7. Το Πολύγλωσσο Λεξικό Δικαιωμάτων είναι δραστηριότητα που πραγματοποιείται από τα ίδια τα παιδιά μεταξύ των συναντήσεων. Στηρίγματα που μπορούν να δοθούν ή να κατασκευαστούν μαζί με τα παιδιά είναι το template του Λεξικού, καρτέλες με έτοιμες λέξεις στις οποίες τα παιδιά θα προσθέσουν ή από τις οποίες θα επιλέξουν: Εκπαίδευση, Όνομα, Ταυτότητα, Παιδιά Πρόσφυγες, Παιδιά με Αναπηρία, Οικογένεια, Υγεία, Προστασία, Ανάπτυξη, Ελεύθερος χρόνος, Συμμετοχή, Επιβίωση, Κουλτούρα, Θρησκεία, Ιθαγένεια, Διακρίσεις,

Ελευθερία, Γνώμη, Ιδιωτική ζωή, Μειονότητα (βλ. Παράρτημα). Εδώ το κάθε παιδί καλείται να εικονογραφήσει τη λέξη που λαχαιίνει, να την ορίσει ή να τη μεταφράσει σε μία ή περισσότερες από τις γλώσσες που έχουν αποτυπωθεί στο “Σώμα Γνώσης” του.

Παράρτημα

- Ανάγκες:

Needs

Think of yourself
What do I need to survive?
What do I need to develop in the best possible way?

Think of the World
What needs to I share with every human being in the world?
What needs may others have?

- Ταξιδεύοντας σε ένα νέο κόσμο:

Traveling to a new planet...

What would we take with us?
What is essential to our survival and growth?
How do we make sure everyone lives a decent and dignified life?

Βασισμένο στη δραστηριότητα «Σαλπάροντας για μια νέα χώρα», σελίδες 164 – 171, [COMPASITO – Μικρή Πυξίδα: Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά](#)

- Η Σύμβαση:
  - Φιλική για τα παιδιά έκδοση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από τη UNICEF σε [ελληνικά](#), [αγγλικά](#), [αραβικά](#), [φαρσί](#), [γαλλικά](#) και [ουκρανικά](#)
  - [Μαθητική Έκδοση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του παιδιού](#) από το [Εξερευνούμε τα Δικαιώματα του παιδιού](#), Συμβούλιο της Ευρώπης

Τι άλλο ξέρετε για τα δικαιώματά σας;

Διαβάζω

Τη Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού

Καταλαβαίνω

Τι διαφυλάσσουν τα δικαιώματα

Άσκηση Ταξινόμησης:

Βασισμένο στην [Ομαδοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού σε τέσσερις διαστάσεις](#) από το [Εξερευνούμε τα Δικαιώματα του παιδιού](#), Συμβούλιο της Ευρώπης

Άσκηση Ταξινόμησης στο Πειραματικό Διαπολιτισμικό Δημοτικό Αλσοούπολης Νέας Ιωνίας, Δίγλωσσα, Μάιος 2024

Οπτικοακουστικό υλικό:

- Βίντεο σε [ελληνικά](#), [αγγλικά](#), [υποτιτλισμένα](#) και [χωρίς λόγια](#)
- [GIFs](#) από το U Report της UNICEF
- Τα εικονογραφημένα δικαιώματα του παιδιού ([Κάρτες με τα δικαιώματα του παιδιού](#)), από το [Εξερευνούμε τα Δικαιώματα του παιδιού](#), Συμβούλιο της Ευρώπης
- Κάρτες με τα δικαιώματα του παιδιού ([Διασκευή με σύντομη λεκτική απόδοση](#))

Πόσο καλά γνωρίζεις τα δικαιώματά σου:

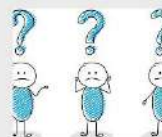

ΝΑΙ ΌΧΙ

It is prohibited to discriminate against a child on grounds related to their gender, race, origin or status of their parents.

ΝΑΙ ΌΧΙ

Παιδιά θεωρούνται όλα τα πρόσωπα από 0 ως 15 χρόνων.

ΝΑΙ ΌΧΙ

A child of any age has the right to believe and pray to God as they wish, or not to believe and pray at all.

ΝΑΙ ΌΧΙ

Ο ελεύθερος χρόνος και το παιχνίδι είναι πολύτιμα για τα παιδιά, όμως δεν υπάρχει άρθρο στη Σύμβαση που να αναφέρεται σε αυτά.

ΝΑΙ ΌΧΙ

Οι γονείς/κηδεμόνες έχουν ευθύνη να φροντίζουν και να συμβουλεύουν τα παιδιά τους, χρησιμοποιώντας οποιοδήποτε μέσο για να τα συμφορώνουν.

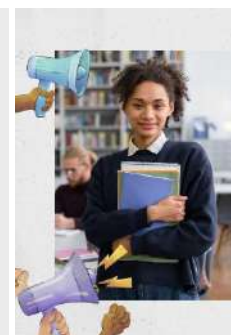
ΝΑΙ ΌΧΙ

Children with disabilities should go to special schools.

ΝΑΙ ΌΧΙ

The media, when dealing with cases of children who are victims of abuse or exploitation, should publicize details and detailed descriptions, so that other children are informed.

ΝΑΙ ΌΧΙ

All children can be registered and attend school freely, except those whose parents do not have legal documents and those who cause problems with their behavior.

ΝΑΙ ΌΧΙ

Για να μπορεί ένα παιδί να εργαστεί, χρειάζεται απλά να είναι 14 χρόνων και να συμφωνούν οι γονείς του.

ΝΑΙ ΌΧΙ

When a child arrives in a country without their parents and comes from a country where there is war or persecution, the state must guarantee them the same rights as all other children living in this country.

Βασισμένο στο Quiz «Τι... παίζει με τα δικαιώματά μας» ([1η πίστα](#), [2η πίστα](#)) της Πρωτοβουλίας για το άρθρο 12, [InArt12](#).

Μεταφράσεις του quiz στα: [Arabic](#), [English](#), [Farsi](#), [French](#), [Greek](#), [Somali](#), [Turkish](#), [Ukrainian](#)

Τα παιδιά απαντούν ΝΑΙ ή ΟΧΙ σηκώνοντας ταμπέλες ομαδικής απόκρισης στο 1^ο ΕΠΑ.Λ Υμηττού, Δίγλωσσα, Απρίλιος 2024.

- Εναλλακτικές δραστηριότητες εξάσκησης από το [COMPASITO – Μικρή Πυξίδα: Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά:](#)

- Ένα Ημερολόγιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σελίδα 71
- Γνωρίζεις τα δικαιώματά σου;, σελίδα 82
- Moksha Patamu, σελίδα 88

- Πολύγλωσσο Λεξικό Δικαιωμάτων:

Ορισμοί των παιδιών, Δίγλωσσα Απρίλιος – Δεκέμβριος 2025

حقوقنا: موضوع بحث

1. الاحتياجات: ينظر الأطفال إلى جسم المعرفة الجماعي بعاصفة من الأفكار حول الاحتياجات الإنسانية الأساسية. يقوم الميسر بتدوينها على لوح.

2. الإبحار إلى بلد جديد: تستكشف المجموعة العلاقة بين الاحتياجات والرغبات من خلال نشاط كومباسيتو المجانس (صفحة 167). هل يمكننا العيش بدون ماء؟ بدون حلوى؟ هل يمكننا العيش بدون حرية التعبير؟ مع التمييز؟ هل يمكن لجميع الناس أن يعيشوا في عالم يوجد فيه تمييز؟

3. ما هو الحق: تحاول المجموعة الإجابة على سؤال "ما هو الحق"؟ بمساعدة أسئلة مثل: كيف ترتبط الحقوق بالاحتياجات؟ هل تعرف مثالا عن الحق؟

4. الاتفاقية: للإجابة على السؤال السابق، تدخل المجموعة على اتفاقية الأمم المتحدة لحقوق الطفل. وبالاسترشاد بالنسخة الطلابية من اتفاقية اليونسيف (انظر الملحق)، تبحث المجموعة عن أمثلة للحقوق. ما هو الشيء المشترك بين كل هذه الأمثلة؟ في نهاية المطاف، ما الذي يمكن أن نقول عنه إنه حق؟ لكي يتمكن الأطفال من التعامل مع السؤال بشكل أفضل، يُقترح أيضًا استخدام المواد السمعية والبصرية (انظر الملحق).

5. تمرين التصنيف: في مجموعات عمل صغيرة، يتجادل الأطفال ويقسمون الحقوق إلى 4 فئات: البقاء، والتنمية، والمشاركة، والحماية (انظر الملحق). هل هناك نقاط خلاف أو اختلاف بين المجموعات؟ ماذا يخبرنا هذا عن الحقوق؟ هل يمكننا حقًا أن نفصل بينهما؟ أم يمكن أن يكون لدينا واحد دون الآخر؟ هل يمكننا البقاء على قيد الحياة دون حماية؟ أو تنمية بدون مشاركة؟

6. ما مدى معرفتك بحقوقك؟: تحاول المجموعة الإجابة على سؤال لغز المبادرة حول المادة 12 "ما خطب حقوقنا؟".

7. قاموس الحقوق متعدد اللغات: في الاجتماع التالي، يُطلب من كل طفل إكمال صفحة واحدة من "قاموس الحقوق متعدد اللغات" (انظر الملحق).

Наші права: предмет дослідження

1. Потреби: Діти дивляться на колективне Тіло знань і обмірковують основні людські потреби в режимі мозкового штурму. Помічник записує їх на фліпчарті.

2. У пошуках нової країни: Група досліджує взаємозв'язок між потребами і бажаннями за допомогою однойменної вправи "Compasito" (с. 167). *Чи можемо ми жити без води? Без цукерок? Чи можемо ми жити без свободи самовираження? З дискримінацією? Чи можуть всі люди жити у світі, де є дискримінація?*

3. Що таке право: Група намагається відповісти на запитання "Що таке право?" за допомогою таких запитань: *Як права пов'язані з потребами? Чи знаєте ви приклад права?*

4. Конвенція: щоб відповісти на попереднє питання, група знайомиться з Конвенцією ООН про права

дитини. Керуючись версією Конвенції ЮНІСЕФ для учнів (див. Додаток), група шукає приклади прав. *Що спільного між усіма цими прикладами? Що ми можемо в кінцевому підсумку назвати правом? Для того, щоб діти могли краще підійти до цього питання, пропонується також використати аудіовізуальний матеріал (див. Додаток).*

5. Вправа на класифікацію: У малих робочих групах діти дискутують і розподіляють права на 4 категорії: Виживання, Розвиток, Участь, Захист (див. Додаток). *Чи є якісь розбіжності або відмінності між групами? Що це говорить нам про права? Чи дійсно ми можемо їх розділити? Чи можемо ми мати одне без іншого? Чи можливе виживання без захисту? Або розвиток без участі?*

6. Наскільки добре ви знаєте свої права? Група намагається відповісти на запитання вікторини "Що коїться з нашими правами" Ініціативи щодо Статті 12.

7. Багатомовний словник прав: на наступному занятті кожній дитині пропонується заповнити одну сторінку "Багатомовного словника прав" (див. Додаток).

حقوق ما: قابل بررسی است

1. نیازها: بچه ها به مجموعه دانش نگاه می کنند و نیازهای اساسی انسان را مورد بررسی قرار می دهند. مجری آنها را در فلیپچارت یادداشت می کند.

2. حرکت بادبان برای سرزمینی جدید: این گروه رابطه بین نیازها و خواسته ها را از طریق فعالیت همنام Comasito بررسی می کند (ص. 167). آیا می توانیم بدون آب زندگی کنیم؟ آب نبات نداره؟ آیا می توانیم بدون بیان آزاد زندگی کنیم؟ با تبعیض؟ آیا همه مردم می توانند در دنیای زندگی کنند که در آن تبعیض وجود دارد؟

3. حق چیست: این گروه سعی دارد به این سوال پاسخ دهد که "حق چیست؟" با سوالاتی مانند: حقوق چگونه با نیازها ارتباط دارد؟ آیا نمونه ای از حق را می شناسید؟

4. توافقنامه: برای پاسخ به سوال قبلی، این گروه با کنوانسیون حقوق کودک سازمان ملل متحد آشنا می شود. با هدایت نسخه دانشجویی کنوانسیون یونیسف (نگاه کنید به ضمیمه)، تیم به دنبال نمونه هایی از حقوق است. همه این مثال ها چه چیزی مشترک دارند؟ بالاخره چه چیزی می توانیم بگوییم حق است؟ برای اینکه بچه ها بتوانند بهتر به سؤال پاسخ دهند، توصیه می شود از مطالب سمعی و بصری نیز استفاده کنند. پیوست

5. تمرین مرتب سازی: در گروه های کاری کوچک، کودکان بحث می کنند و حقوق را به 4 دسته تقسیم می کنند: بقاء، توسعه، مشارکت، حفاظت. پیوست آیا نقاط اختلاف یا تمایز بین گروه ها وجود دارد؟ این در مورد حقوق به ما چه می گوید؟ آیا واقعاً می توانیم آنها را از هم جدا کنیم؟ یا می توانیم یکی را بدون دیگری داشته باشیم؟ آیا می توانیم بدون محافظت زنده بمانیم؟ یا توسعه بدون مشارکت؟

6. چقدر حقوق خود را می شناسید؟ این گروه تلاش می کند به پرسشنامه حقوق ما در خطر چیست پاسخ دهد.

7. فرهنگ لغت چند زبانه حقوق: برای جلسه بعدی، از هر کودک خواسته می شود یک صفحه از "فرهنگ نامه حقوق چند زبانه" را تکمیل کند (نگاه کنید به پیوست)

4. Τα δικαιώματά μας: έργο τέχνης

Γενικός Σκοπός

Σε βάθος επεξεργασία των δικαιωμάτων του παιδιού
Ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης

Σύνδεση με τα Δικαιώματα του Παιδιού

Εξοικείωση και με τα 42 δικαιώματα της Σύμβασης - Έμφαση στο άρθρο 42 (Όλοι πρέπει να γνωρίζουν τα δικαιώματα του παιδιού) - Ειδική μνεία στο Άρθρο 31 (Πολιτισμός και γλώσσα των μειονοτήτων) και στα άρθρα 22 και 23 (Διασφάλιση της Προστασία και Ισότιμης Συμμετοχής για τα παιδιά Πρόσφυγες και τα παιδιά με Αναπηρία)

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το παιδί:

- Ανακαλεί κι αναγνωρίζει τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα.
- Χρησιμοποιεί την τέχνη ως μέθοδο επικοινωνίας.
- Συσχετίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα με την καθημερινή ζωή.
- Αναπτύσσει ιδέες για το πώς να προωθήσει τα δικαιώματα των παιδιών.
- Αποτιμά το κλίμα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα εντός της κοινότητας στην οποία εντάσσεται.
- Αξιοποιεί διαφορετικές πηγές για να παραγάγει ένα ολοκληρωμένο έργο.
- Κατασκευάζει πολυτροπικά κείμενα που εμπεριέχουν πληροφορίες σε ποικίλους κώδικες.
- Προβαίνει σε εναλλαγές κώδικα και μεταχειρίζεται τη διαγλωσσικότητα ως πολύτιμο εργαλείο επικοινωνίας.
- Επιλέγει άφοβα ανάμεσα σε διαφορετικούς κώδικες και μέσα, προκειμένου να επικοινωνήσει καλύτερα το μήνυμά του.
- Αντιμετωπίζει τη γειτονιά και την καθημερινή ζωή ως ζωντανούς τόπους ενημέρωσης, επικοινωνίας και έρευνας.
- Παρατηρεί και αφουγκράζεται ενεργά, συλλέγει δεδομένα και ανατρέχει σε αυτά προκειμένου να αφηγηθεί μια ιστορία.

Βηματισμός Δραστηριοτήτων

1. Μουσικές σελίδες: Τα παιδιά βγάζουν επάνω στο θρανίο τους τις σελίδες του Λεξικού που ετοίμασαν στο σπίτι τους. Οι σελίδες γυρνούν από παιδί σε παιδί στον ήχο της μουσικής. Μόλις η μουσική σταματά, το κάθε παιδί συμπληρώνει τη σελίδα που έχει σταματήσει μπροστά του. Η άσκηση επαναλαμβάνεται μερικές φορές έως ότου κάθε λήμμα έχει 4-5 καταχωρήσεις.
2. Επιμέλεια πολύγλωσσου λεξικού: Η ομάδα κοιτά τις σελίδες του λεξικού που έχουν προκύψει και προτείνει προσθήκες σε λεξιλόγιο και μεταφράσεις. Αξιοποιεί λεξικά και μηχανές αναζήτησης για να προσθέσει καταχωρήσεις όπου κρίνει ότι λείπουν.
3. Αναστοχασμός: Η ολομέλεια αναστοχάζεται πάνω στην αξία της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης πάνω στα δικαιώματα του παιδιού. *Εξυπηρετεί το λεξικό αυτό το στόχο; Ποιες άλλες δράσεις σκέφτεστε που θα μπορούσαν να γίνουν για να ενημερωθούν οι ενήλικες ή τα υπόλοιπα παιδιά; Θυμάστε κάποια πράξη που έχετε κάνει ίσως οι ίδιοι/ες ή οι γύρω σας για την προστασία των δικαιωμάτων;*
4. Βάζοντας τα δικαιώματα στο χάρτη: Σε μικρές ομάδες εργασίας τα παιδιά φτιάχνουν ένα χάρτη με τα σημαντικά σημεία αναφοράς της γειτονιάς/κοινότητάς τους και συσχετίζουν το καθένα από αυτά με κάποιο/α ανθρώπινο/α δικαίωμα/ματα (Compasito, σελ. 148).
5. Διαφημίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα: Και πάλι σε μικρές ομάδες τα παιδιά αναπτύσσουν από μια σύντομη τηλεοπτική διαφήμιση (ή αφίσα / ή podcast) για ένα δικαίωμα της επιλογής τους (που τα αφορά) μέσα από την ομώνυμη δραστηριότητα του Compasito (σελ. 76).
6. Φωτογραφικός περίπατος: Η συνάντηση τελειώνει με έναν περίπατο στη γειτονιά/σχολείο/κοινότητα. *Τι παρατήρησαν; Βρήκαν και άλλα δικαιώματα που δεν είχαν αποτυπώσει πριν στο χάρτη; Ποιο δικαίωμα βλέπουν να ανθίζει στη γειτονιά τους; Ποιο δικαίωμα μαραζώνει;*
7. Γραφιστική επιμέλεια: Για την επόμενη συνάντηση ζητείται από τα παιδιά να φέρουν φωτογραφίες, εικόνες ή ζωγραφιές για να συνοδεύσουν τις καταχωρήσεις του λεξικού τους.

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Ανάλογα τα όσα έχουν απεικονίσει στο Σώμα Γνώσης τους, και τις ξένες, δεύτερες, πρώτες γλώσσες, γλώσσες σπιτιού και γλώσσες κληρονομιάς που έχουν αποτυπωθεί στο Συλλογικό Σώμα Γνώσης, τα παιδιά αναλαμβάνουν να συγκεντρώσουν σημαντικές για τα δικαιώματα του παιδιού λέξεις και να τις μεταφράσουν. Μια ενδιάμεση εδώ δραστηριότητα ανάδειξης των πολύγλωσσων ρεπερτορίων των μαθητ(ρι)ών είναι το “Γλωσσικό Πορτρέτο”: τα παιδιά απαντούν (γραπτά σε ερωτηματολόγιο ή προφορικά με συνεντεύξεις σε

ζευγάρια) σε ποιες γλώσσες μιλούν (στο σπίτι, με τους φίλους, στο σχολείο), γράφουν, διαβάζουν, εκτελούν υπολογισμούς, σκέφτονται, ονειρεύονται.

2. Για τη δημιουργική αξιοποίηση των δικαιωμάτων και τη σύνδεσή τους με την καθημερινότητα των παιδιών και την κοινοτική ζωή δίνονται εναλλακτικά ή/και συμπληρωματικά οι δραστηριότητες Διαφημίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα, Πολύγλωσσο λεξικό Δικαιωμάτων, Βάζω τα δικαιώματα στο Χάρτη. Εναλλακτική ή επιπρόσθετη δραστηριότητα είναι το «Πρωτοσέλιδο» (Compass, σελ. 200), όπου τα παιδιά φτιάχνουν το πρωτοσέλιδο μιας εφημερίδας για τα ανθρώπινα δικαιώματα (βλ. Παράρτημα).

3. Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες εντάσσονται στην προσέγγιση της επεξεργασίας και παραγωγής πολυτροπικού υλικού (πολυγραμματισμοί) και ανάλογα με τα ενδιαφέροντα, την εμπειρία και τις ικανότητες των μαθητ(ρι)ών, όπως έχουν αποτυπωθεί στο Ένα Σώμα Γνώσης τους, μπορούν εναλλακτικά να μοιραστούν σε αντίστοιχες μικρές ομάδες (ομάδα video, ομάδα podcast, ομάδα λεξικού, ομάδα χάρτη, ομάδα εφημερίδας).

4. Σκαλωσιά μάθησης για όλες τις παραπάνω δραστηριότητες αποτελεί η πρότερη παρουσίαση και επεξεργασία του αντίστοιχου κειμενικού είδους (τηλεοπτική ή ραδιοφωνική διαφήμιση, λεξικό, χάρτης, εφημερίδα) ώστε οι μαθητ(ρι)ές να εξοικειωθούν με το είδος.

5. Ο Φωτογραφικός περίπατος στη γειτονιά ή το σχολείο (αν η μετακίνηση εκτός σχολείου είτε δεν ενδιαφέρει είτε δεν είναι εφικτή) μπορεί να είναι δραστηριότητα ολομέλειας. Ωστόσο μπορεί να αποτελέσει και συμπληρωματική δραστηριότητα μικρής ομάδας (για την κατασκευή του Χάρτη, την εικονογράφηση του Λεξικού, ή την παραγωγή της Διαφήμισης). Τέλος, μπορεί να αποτελέσει εναλλακτική δραστηριότητα στις παραπάνω (πολυγραμματισμοί) με τη δημιουργία μια μικρής ομάδας που θα είναι υπεύθυνη για τη δημιουργία “Ψηφιακού φωτογραφικού άλμπουμ δικαιωμάτων” (Padlet). Όλες οι δραστηριότητες υπηρετούν το διδακτικό στόχο της σύνδεσης των δικαιωμάτων με τη ζωή των μαθητ(ρι)ών και επομένως ανάλογα τις αναφορές τους (στη γειτονιά, το σχολείο, τη μεταναστευτική κοινότητα) μπορούν να επιλεγούν και οι κατάλληλες συναρμογές.

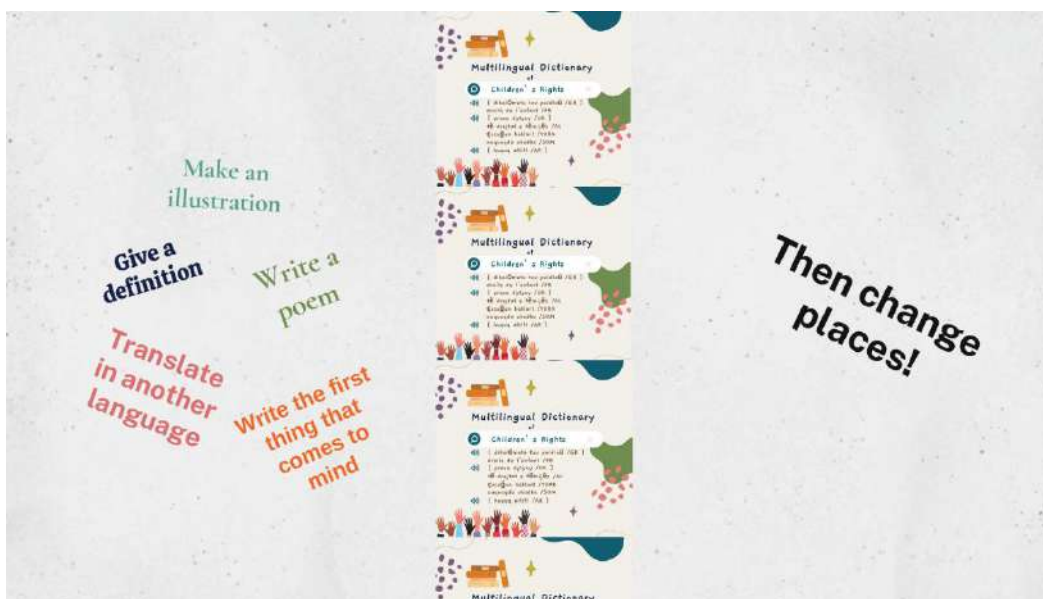
6. Για ομάδες που έχουν εργαστεί πάνω στο ζήτημα της αναπηρίας ή της προσφυγιάς, ο Φωτογραφικός περίπατος μπορεί να πραγματοποιηθεί με μια επιπρόσθετη συνθήκη: το κάθε παιδί καλείται να προσπαθήσει να φωτογραφίσει τη γειτονιά υπό το πρίσμα ενός ατόμου με αναπηρία ή ενός πρόσφυγα, όπως περιγράφεται στη δραστηριότητα του Compass Αλλάξτε τα γυαλιά σας (Compass, σελ. 136).

7. Στις δραστηριότητες που προϋποθέτουν την επιλογή και ανάδειξη ενός ή περισσότερων δικαιωμάτων (διαφήμιση, λεξικό, φωτογραφικό άλμπουμ) είναι σημαντικό να δοθεί η οδηγία στα παιδιά να επιλέξουν ένα δικαίωμα που θεωρούν σημαντικό για αυτά. Ειδικά για ομάδες με παιδιά που πιθανόν έχουν υποστεί τραύμα, έχουν βρεθεί σε πόλεμο, ή είναι θύματα βίας ή εκτοπισμού συστήνεται η οδηγία που θα δοθεί από τον/τη διευκολυντή/τρια να έχει ενδυναμωτική κατεύθυνση (“Επιλέξτε ένα δικαίωμα που θεωρείτε σημαντικό”) και να μην υποβοηθά ενδεχόμενη αναβίωση του τραύματος (“Διαλέξτε ένα δικαίωμα που παραβιάζεται”).

Παράρτημα

- Μουσικές Σελίδες:

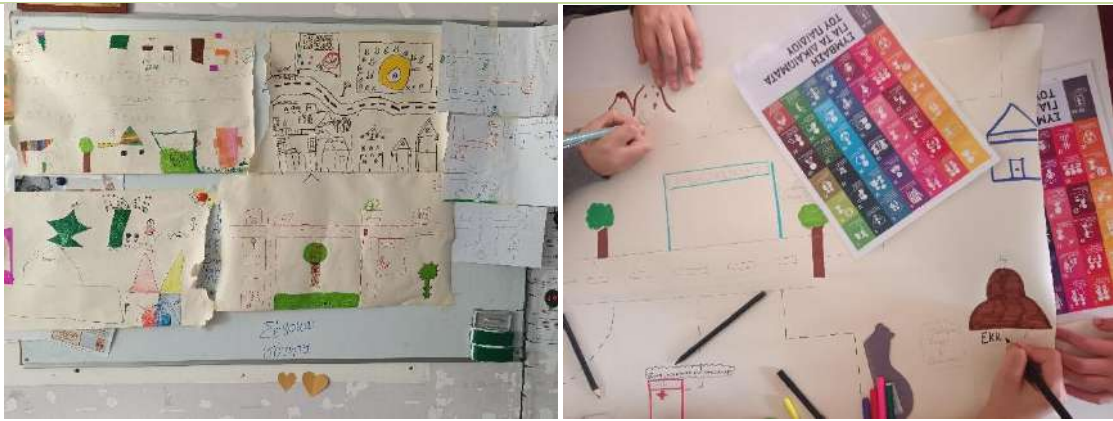
- Δραστηριότητες δημιουργικής αξιοποίησης των δικαιωμάτων από το [COMPASITO – Μικρή Πυξίδα: Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά:](#)
  - Διαφημίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα, σελίδα 76
  - Βάζω τα δικαιώματα στο χάρτη, σελίδα 148

Βάζω τα δικαιώματα στο χάρτη

1. Σχεδιάζουμε ένα χάρτη της γειτονιάς μας.
2. Συμπεριλαμβάνουμε σπίτια, σημαντικούς δημόσιους χώρους/κτήρια (σχολεία, χώροι λατρείας, δημαρχείο, πλατεία, πάρκο, ταχυδρομείο), δημόσιες υπηρεσίες (νοσοκομείο, αστυνομία, πυροσβεστική), και άλλα σημεία σημαντικά για την κοινότητα (σινεμά, μπακάλικο).

Αναλύω το χάρτη με βάση τα δικαιώματα

Ποια δικαιώματα σχετίζονται με ποια μέρη;	Υπάρχουν σημεία στο χάρτη με υψηλή συγκέντρωση δικαιωμάτων;
Υπάρχουν σημεία στο χάρτη με χαμηλή συγκέντρωση δικαιωμάτων;	Πώς το εξηγείτε;

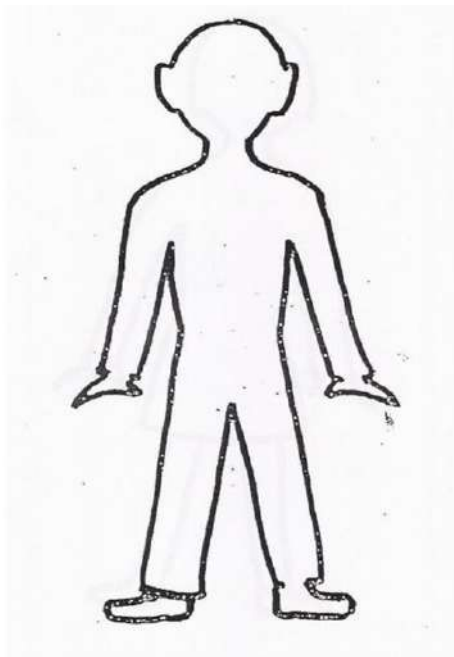

Χάρτες δικαιωμάτων των Σαγέικων (αριστερά) και του Γαλασιού (δεξιά), Δίγλωσσα, Νοέμβριος 2024

- Δραστηριότητες από το [Compass - Εγχειρίδιο για την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα με νέους/-ες](#):
  - Αλλάξτε τα γυαλιά σας, σελίδα 136
  - Πρωτοσέλιδο, σελίδα 200

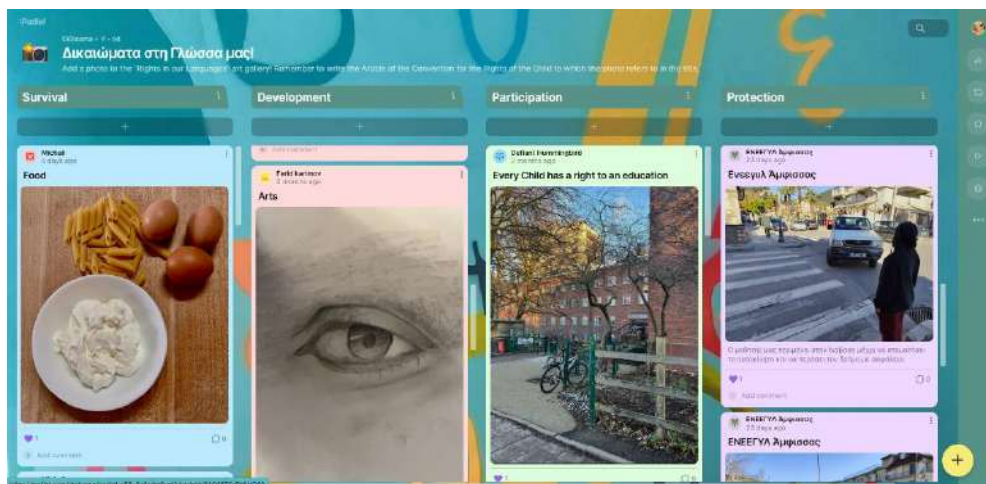
Πρωτοσέλιδα από τις ομάδες του 3^{ου} ΕΠΑ.Λ Αχαρνών (αριστερά), ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.Λ. Άμφισσας (κέντρο) και ΚΦΑΑ ΔΟΜ (δεξιά),

- Γλωσσικό Πορτρέτο:

Φύλλο εργασίας για τις δραστηριότητες Ένα Σώμα Γνώσης, Ανθρώπινες Ανάγκες και Γλωσσικό Πορτρέτο

- Φωτογραφικός περίπατος και ψηφιακό φωτογραφικό άλμπουμ:

Ψηφιακό φωτογραφικό άλμπουμ δικαιωμάτων, Δίγλωσσα 2024, προσπελάσιμο στο σύνδεσμο:

<https://www.diglosma.gr/Padlet/>

حقوقنا: العمل الفني

1. صفحات موسيقية: يضع الأطفال على مقاعدهم صفحات القاموس التي قاموا بإعدادها في المنزل. تتدور الصفحات من طفل إلى آخر على صوت الموسيقى. بمجرد توقف الموسيقى، يقوم كل طفل بملء الصفحة التي توقفت أمامه. يتم تكرار التمرين عدة مرات حتى يحتوي كل إدخال على 4-5 تسجيلات.
2. تحرير القاموس متعدد اللغات: يقوم الفريق بالنظر إلى صفحات القاموس الناتجة ويقترح إضافات إلى المفردات والترجمات. ويستخدم القواميس ومحركات البحث لإضافة الإدخالات التي يجزم أنها مفقودة.
3. التفكير مجدداً: تعيد الجلسة العامة التأمل في قيمة الإعلام والتوعية بحقوق الطفل. هل يخدم القاموس هذا الهدف؟ ما هي الأفعال الأخرى التي تعتقد أنه يمكن القيام بها لإعلام البالغين أو بقية الأطفال؟ هل تتذكرون أي إجراء قمتم بها أنتم/أنتم أو من حولكم لحماية الحقوق؟
4. وضع الحقوق على الخريطة: في مجموعات عمل صغيرة، يقوم الأطفال برسم خريطة للنقاط المرجعية المهمة لحبيهم/مجتمعهم وربط كل واحد منهم بحق/حقوق الإنسان (كومباسيتو، صفحة 148).
5. الإعلان عن حقوق الإنسان: مرة أخرى، في مجموعات صغيرة، يقوم الأطفال بتطوير إعلان تلفزيوني قصير (أو ملصق/أو بودكاست) ملف صوتي (رقمي) لحق من اختياريهم (يتعلق بهم) من خلال نشاط كومباسيتو المتجانس (صفحة 76).
6. جولة التصوير: ينتهي الاجتماع بجولة في الحي/المدرسة/المجتمع. ماذا لاحظوا؟ فهل وجدوا حقوقاً أخرى لم يكن قد عبروا عنها على الخريطة من قبل؟ أي حق يرون أنه يزدهر في حبيهم؟ أي حق يذبل؟
7. تحرير التصميم الجغرافي: للاجتماع التالي، يُطلب من الأطفال إحضار صور فوتوغرافية أو صور أو رسومات لمرافقة إدخالات القاموس الخاصة بهم.

Наші права: художній твір

1. Музичні сторінки: Діти розміщують на своїх столах сторінки Словника, які вони підготували вдома. Під звуки музики сторінки перегортаються від дитини до дитини. Як тільки музика зупиняється, кожна дитина заповнює сторінку, яка зупинилася перед нею/ ним. Вправа повторюється кілька разів, доки на кожній сторінці не буде 4-5 слів.
2. Редагування багатомовного словника: Група переглядає отримані сторінки словника і пропонує доповнення до словникового запасу та перекладів. Використовує словники та пошукові системи для додавання статей, яких, на їхню думку, бракує.
3. Рефлексія: Учасники зустрічі розмірковують про цінність інформації та підвищення обізнаності про права дітей. Чи слугує словник цій меті? Що ще, на вашу думку, можна зробити для інформування дорослих або інших дітей? Чи пам'ятаєте ви якісь дії, які ви або ті, хто вас оточує, могли зробити для захисту прав?

4. Нанесення прав на карту: У малих робочих групах діти складають карту важливих пам'яток у своєму районі/громаді та пов'язують кожну з них з правом (правами) людини (Compasito, с. 148).

5. Просування прав людини: Знову ж таки в малих групах діти розробляють коротку телевізійну рекламу (або плакат чи подкаст) для обраного ними права (яке їх стосується) через однойменну діяльність "Compasito" (с. 76).

6. Фотопрогулянка: Зустріч закінчується прогулянкою по району/школі/громаді. *Що вони помітили? Чи знайшли вони інші права, які раніше не відобразили на карті? Яке право, на їхню думку, розквітає у їхньому районі? Яке право занепадає?*

7. Графічне редагування: на наступне заняття дітей просять принести фотографії, зображення або малюнки, які супроводжують словникові статті.

حقوق ما: آثار هنری

1. صفحات موسیقی: بچه ها صفحات دیکشنری را که در خانه تهیه کرده اند روی میز خود می گذارند. صفحات از کودکی به کودک دیگر با صدای موسیقی می چرخد. هنگامی که موسیقی متوقف می شود، هر کودک صفحه ای را که جلوی آنها متوقف شده است پر می کند. تمرین چند بار تکرار می شود تا هر ورودی 4-5 ورودی داشته باشد.

2. ویرایش فرهنگ لغت چند زبانه: تیم به صفحات فرهنگ لغت به دست آمده نگاه می کند و افزودنی هایی را به واژگان و ترجمه ها پیشنهاد می کند. از لغت نامه ها و موتورهای جستجو برای اضافه کردن مدخل هایی که گمان می کنند گم شده اند استفاده می کند.

3. انعکاس: جلسه عمومی ارزش اطلاعات و آگاهی در مورد حقوق کودک را منعکس می کند. آیا فرهنگ لغت در خدمت این هدف است؟ چه اقدامات دیگری؟ آیا فکر می کنید برای آگاه کردن بزرگسالان یا سایر کودکان چه کاری می توان انجام داد؟ آیا اقدامی را که ممکن است شما یا اطرافیانتان برای حفظ حقوق انجام داده باشید به خاطر دارید؟

4. قرار دادن حقوق روی نقشه: در گروه های کاری کوچک، کودکان نقشه ای از نقاط مرجع مهم محله/جامعه خود می سازند و هر یک از آنها را با یک حقوق انسانی مرتبط می سازند (Compasito، ص. 148).

5. ترویج حقوق بشر: مجدداً در گروه های کوچک، کودکان یک تبلیغ تلویزیونی کوتاه (یا پوستر / یا پادکست) برای حق انتخاب خود (که مربوط به آنها می شود) از طریق فعالیت Compasito به همین نام (ص. ۷۶ / ۰)

6. پیاده روی عکس: جلسه با پیاده روی محله/مدرسه/جامعه به پایان می رسد. آنها متوجه چه چیزی شدند؟ آیا آنها حقوق دیگری پیدا کردند که قبلاً آنها را ترسیم نکرده بودند؟ آنها به چه حقی شکوفایی در همسایگی خود را می بینند؟ کدام حق در حال زوال است؟

7. ویرایش گرافیکی: برای جلسه بعدی، از بچه ها خواسته می شود که عکس، تصویر یا نقاشی را به همراه مدخل های فرهنگ لغت خود بیاورند.

5. Δικαιώματα στη Γλώσσα μας!

Γενικός Σκοπός

Επίλυση καθημερινών προβλημάτων βάσει μεθόδου

Σχεδιασμός μιας δράσης ευαισθητοποίησης

Σύνδεση με τα Δικαιώματα του Παιδιού

Μελέτη των άρθρων 4 και 42 της Σύμβασης που αφορούν στην Εφαρμογή των δικαιωμάτων και την Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση όλων σχετικά με αυτά

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το παιδί:

- Συνδέει τα ανθρώπινα δικαιώματα με καθημερινά προβλήματα και παραβιάσεις.
- Αξιοποιεί την εφευρετικότητα και τη φαντασία του για να αντιμετωπίσει κοινωνικά προβλήματα.
- Μετατρέπει τις ιδέες του σε απτές λύσεις σε προβλήματα που άπτονται των δικαιωμάτων του.
- Επικοινωνεί με άλλα παιδιά για να πολλαπλασιάσει ή να συντονίσει τη δράση του.
- Συνεργάζεται με άλλα παιδιά για να επιλύσει ένα πρόβλημα.
- Ενισχύει τις οργανωτικές του ικανότητες.
- Αναγνωρίζει τα βασικά συστατικά μέρη ενός σχεδίου δράσης.
- Σχεδιάζει μια δράση ευαισθητοποίησης προσδιορίζοντας το σκοπό, τις ομάδες-στόχους, τις κατάλληλες δραστηριότητες, πόρους και το βηματισμό τους.
- Οργανώνει μια δράση ευαισθητοποίησης συνυπολογίζοντας πιθανά προβλήματα, εναλλακτικά σενάρια, διαθέσιμους πόρους και υλικά, το βέλτιστο καταμερισμό αρμοδιοτήτων.
- Προβαίνει στην προετοιμασία μιας δράσης ευαισθητοποίησης.
- Αναλαμβάνει ευθύνη για την εκτέλεση μιας εργασίας.
- Προετοιμάζει μια παρουσίαση.

Βηματισμός Δραστηριοτήτων

1. Το διαμάντι των δικαιωμάτων: Τα παιδιά σε μικρές ομάδες προσδιορίζουν δικαιώματα που κατέχουν

σημαντικό ρόλο στη ζωή τους, τοποθετώντας τις κάρτες των δικαιωμάτων σε διάταξη διαμαντιού (βλ. Παράρτημα). Σε κάθε διαμάντι πρέπει να εκπροσωπούνται όλα τα μέλη της ομάδας, δηλαδή κάθε παιδί πρέπει να έχει διαλέξει τουλάχιστον μία κάρτα για το διαμάντι της ομάδας του.

2. Χωρίς το δικαίωμα: Για κάθε δικαίωμα επεξεργάζονται από μια δήλωση για το τι θα σήμαινε η στέρηση του συγκεκριμένου δικαιώματος. «Χωρίς ελευθερία λόγου, ένα παιδί δεν μπορεί να...», «Χωρίς προστασία από τη βία..., τα παιδιά θα...».

3. Παρατήρηση: Με αφετηρία τον περίπατο, το διαμάντι και τους χάρτες της, η ομάδα (ολομέλεια) αναστοχάζεται πάνω στα προβλήματα της κοινότητάς της. *Ποιο πρόβλημα θεωρεί το πιο σημαντικό; Σε ποιον πρέπει να απευθυνθεί; Ποιος χρήζει ευαισθητοποίησης πάνω στα δικαιώματα του παιδιού; Σε ποια υποκείμενα έχει η ομάδα πρόσβαση και ποια μέσα διαθέτει;*

4. Μαγικές λύσεις: Τα παιδιά αναστοχάζονται πάνω σε λύσεις: α) που ένας μάγος θα έδινε, β) που ένας ενήλικας θα πρότεινε, γ) που το ίδιο το παιδί θα μπορούσε να εφαρμόσει, δ) που πολλά παιδιά μαζί θα μπορούσαν να εφαρμόσουν. Ο/Η διευκολυντής/τρια εξηγεί στα παιδιά ότι είναι χρέος όλων των ενηλίκων να προστατεύουν τα δικαιώματα του παιδιού κι ότι τα δικαιώματα είναι κάτι που όλοι και όλες πρέπει να διεκδικούμε. *Τα ίδια σε ποι@ν θα ήθελαν να απευθυνθούν;*

5. Αξιολόγηση υλικού: Σε μικρές ομάδες τα παιδιά αξιολογούν το υλικό που έχουν δημιουργήσει (Πολύγλωσσο λεξικό, Αφίσα της ομάδας, Φωτογραφικό υλικό, Διαφήμιση). *Είναι σαφές; Χρειάζεται συμπληρωματικά μέσα, κώδικες προκειμένου το μήνυμα να γίνει κατανοητό από τον αποδέκτη;*

6. Σχεδιασμός δράσης: Η ομάδα σχεδιάζει μια δράση ευαισθητοποίησης, αναλογιζόμενη το σκοπό, την ομάδα-στόχο, τις επιμέρους δραστηριότητες και το βηματισμό τους, απαραίτητους πόρους (χρόνο, τόπο, υλικά), πιθανές προκλήσεις και τον καταμερισμό των εργασιών. Σχεδιάζει μεθόδους λήψης ανατροφοδότησης από την ομάδα-στόχο (π.χ. συνέντευξη, φόρμα ανατροφοδότησης, δραστηριότητα ανατροφοδότησης).

7. Παρουσίαση: Για τη Συνδιάσκεψη/Φόρουμ η ομάδα ετοιμάζει μια παρουσίαση της ίδιας της ομάδας, του σχεδίου δράσης της και των παραγωγών της.

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Στην άσκηση Διαμάντι των Δικαιωμάτων κάθε ομάδα καλείται να επιλέξει ένα ή περισσότερα δικαιώματα που θεωρεί σημαντικά ή κινδυνεύουν. Εδώ, ανάλογα την ευαλωτότητα της ομάδας, η οδηγία μπορεί να έχει ενδυναμωτική ή κριτική κατεύθυνση: Για ομάδες με παιδιά που πιθανόν έχουν υποστεί τραύμα, έχουν βρεθεί σε πόλεμο, ή είναι θύματα βίας ή εκτοπισμού συστήνεται η οδηγία που θα δοθεί από τον/τη διευκολυντή/τρια να έχει ενδυναμωτική κατεύθυνση: *Επιλέξτε ένα δικαίωμα που θεωρείτε σημαντικό.* Ομάδες παιδιών που έχουν δουλέψει καιρό μαζί μπορεί να υιοθετήσουν μια πιο κριτική

σκοπιά: Ποια δικαιώματα βλέπετε να κινδυνεύουν στο σχολείο/γειτονιά μας;

2. Ξανά, ανάλογα την κατεύθυνση που ο/η διευκολυντής/τρια επιλέγει να δώσει (ανάλογα τη σύνθεση της ομάδας), η δραστηριότητα Χωρίς το δικαίωμα, που στοχεύει στη συσχέτιση των αφηρημένων διατυπώσεων με πραγματικές παραβιάσεις, μπορεί να παραλειφθεί.

3. Για τον εντοπισμό και την επιλογή προβλημάτων (Παρατήρηση), διαφορετικές μεθοδολογίες μπορούν να εφαρμοστούν ανάλογα την ομάδα: Α) Εισήγηση από τον/την διευκολυντή/τρια με βάση τις παραγωγές των παιδιών – Ανάταση καρτών ομαδικής απόκρισης (ΝΑΙ/ΟΧΙ) από τα παιδιά – Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας (Διαφωνώ με αυτό γιατί...) - Επίτευξη συναίνεσης, Β) Εργασία σε μικρές ομάδες – Εισηγήσεις των εκπροσώπων των ομάδων – Ανάταση καρτών ομαδικής απόκρισης (ΝΑΙ/ΟΧΙ) από τα υπόλοιπα παιδιά – Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας (Διαφωνώ με αυτό γιατί...) - Επίτευξη συναίνεσης, Γ) Καταιγισμός ιδεών – Επιχειρηματολογία – Συναίνεση. Από τη διαδικασία αυτή τα παιδιά καλούνται να αναδείξουν 1-3 βασικά προβλήματα της κοινότητάς τους.

4. Για την εύρεση Μαγικών Λύσεων και την κατάρτιση Σχεδίου Δράσης Ευαισθητοποίησης, οι παρακάτω σκαλωσιές μάθησης προτείνονται ανάλογα την ομάδα: Α. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά επεξεργάζονται λύσεις που ένας μάγος, ένας ενήλικας, ένα παιδί, πολλά παιδιά θα έδιναν. Οι λύσεις σημειώνονται σε ένα δελτίο με εικόνες (μάγος, ενήλικες, παιδί, παιδιά). Οι ομάδες αποφασίζουν σε ποια από αυτές τις ομάδες θέλουν να απευθυνθούν. Β. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά συμπληρώνουν το σχέδιο δράσης τους το οποίο έχει προσημειωμένες τις εξής ενότητες: Σκοπός, Ομάδα – στόχος, Δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένης της Ανατροφοδότησης), Υλικά. Δίπλα από τα Υλικά και τις Δραστηριότητες τα παιδιά πρέπει να κολλήσουν ετικέτες ανάληψης αρμοδιότητας με τα ονόματά τους (τουλάχιστον από 1 το καθένα). Γ. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά δίνουν ανατροφοδότηση γύρω από τα διαθέσιμα εργαλεία τους (διαφήμιση, αφίσα ομάδας, λεξικό, φωτογραφίες) αξιοποιώντας φόρμα ανατροφοδότησης με emoji. Προτεινόμενες δηλώσεις για τη φόρμα ανατροφοδότησης αφορούν στην πολυτροπικότητα των υλικών, την καταλληλότητα τους για τη συγκεκριμένη ομάδα-στόχου, την προσβασιμότητα (γλώσσες, κώδικες), τη συνάφεια με το σκοπό της δράσης.

Παράρτημα

- Το διαμάντι των δικαιωμάτων:

Βασισμένο στη δραστηριότητα «Τα Δικαιώματα των παιδιών», σελίδα 141 από το [Compass - Εγχειρίδιο για την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα με νέους/-ες](#)

Τα παιδιά στο ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.Λ. Άμφισσας (επάνω) και στο 1^ο Δημοτικό Γαλατσίου (κάτω) κατασκευάζουν το διαμάντι των δικαιωμάτων τους, Δίγλωσσα, Οκτώβριος 2024

- Μαγικές λύσεις:
Βασισμένο στο σχέδιο μαθήματος «Είμαστε Μάγοι», σελίδες 17- 20, [Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού](#)

حقوق في لغتنا

1. ماسة الحقوق: يحدد الأطفال في مجموعات صغيرة الحقوق التي لها دور مهم في حياتهم من خلال وضع بطاقات الحقوق في ترتيب ماسة (انظر الملحق). يجب أن يتم تمثيل جميع أعضاء الفريق في كل ماسة، بما معناه انه يجب على كل طفل أن يكون قد اختار بطاقة واحدة على الأقل لماسة فريقه.
2. بدون الحق: لكل حق يقومون بالمعالجة من خلال تصريح من كل منهم حول ما يعنيه الحرمان من هذا الحق المعين. "بدون حرية التعبير، لا يستطيع الطفل أن..."، "بدون الحماية من العنف...، الأطفال سوف...".
3. ملاحظة: بدءاً من المسيرة والماس وخرائطها، تفكر المجموعة (الجلسة العامة) مجدداً في مشاكل مجتمعها. ما هي المشكلة التي تعتبرها الأكثر أهمية؟ لمن ينبغي عليها أن تتوجه؟ من يحتاج إلى التوعية بحقوق الطفل؟ ما هي المواضيع التي يستطيع الفريق الوصول إليها وما هي الوسائل؟
4. الحلول السحرية: يفكر الأطفال مجدداً في الحلول: (أ) التي كان سيقدمها ساحر، (ب) التي كان من الممكن أن يقترحها شخص بالغ، (ج) التي من الممكن للطفل نفسه تنفيذها، (د) التي من الممكن للعديد من الأطفال معاً تنفيذها. يشرح الميسر/ الميسرة للأطفال أنه من واجب جميع البالغين حماية حقوق الطفل وأن الحقوق شيء يجب علينا جميعاً المطالبة بها. إلى من يودون أن يتوجهوا بالحديث؟
5. تقييم المواد: في مجموعات صغيرة، يقوم الأطفال بتقييم المواد التي قاموا بإنشائها (قاموس متعدد اللغات، ملصق جماعي للمجموعة، مواد صورية، دعاية). هل هو واضح؟ هل تحتاج إلى وسائل ورموز إضافية حتى تكون الرسالة مفهومة من قبل المتلقي؟
6. تخطيط النشاط: يخطط الفريق بتخطيط نشاط توعية، مع اخذ الهدف في عين الاعتبار، المجموعة المستهدفة، الأنشطة الفردية ووتيرتها، والموارد اللازمة (الزمن والمكان والمواد)، التحديات المحتملة وتقسيم المهام. يصمم وسائل الحصول على التغذية الإستراتيجية (الأمداد المستمر للمعلومات) من المجموعة المستهدفة (مثل المقابلة، نموذج التغذية الإستراتيجية، نشاط التغذية الإستراتيجية).
7. التقديم: بالنسبة للمؤتمر/المنتدى، تقوم المجموعة بإعداد عرض تقديمي للمجموعة نفسها وخطة عملها ومنتجها.

Права нашою мовою!

1. Діамант прав: Діти в малих групах визначають права, які відіграють важливу роль у їхньому житті, розміщуючи картки з правами у вигляді діаманту (див. Додаток). На кожному діаманті повинні бути представлені всі члени групи, тобто кожна дитина повинна вибрати принаймні одну картку для діаманта своєї групи.
2. Без права: Для кожного права розроблено твердження про те, що означатиме позбавлення цього права. "Без свободи слова дитина не може...", "Без захисту від насильства... діти будуть...".
3. Спостереження: Починаючи з прогулянки, діаманта та її карт, група (у повному складі) розмірковує над проблемами своєї громади. Яку проблему група вважає найважливішою? До кого слід звернутися? Кого потрібно поінформувати про права дитини? До яких суб'єктів група має доступ і якими засобами?
4. Чарівні рішення: Діти розмірковують над рішеннями: а) які міг би запропонувати чарівник, б) які міг би запропонувати дорослий, в) які могла б реалізувати дитина, г) які могли б реалізувати кілька дітей разом.

Помічник пояснює дітям, що захищати права дитини - це обов'язок усіх дорослих, і що права - це те, що кожен з нас повинен вимагати. *До кого б самі діти хотіли б звернутися?*

5. Оцінювання матеріалу: У малих групах діти оцінюють створені ними матеріали (багатомовний словник, груповий плакат, фотоматеріали, рекламу). *Чи вони зрозумілі? Чи потрібні додаткові засоби, коди для того, щоб повідомлення було зрозумілим для одержувача?*

6. Планування дій: Команда планує інформаційну кампанію, враховуючи мету, цільову групу, окремі заходи та їхній темп, необхідні ресурси (час, місце, матеріали), можливі труднощі та розподіл завдань. Планує методи отримання зворотного зв'язку від цільової групи (наприклад, інтерв'ю, форма зворотного зв'язку, заходи зворотного зв'язку).

7. Презентація: для конференції/форуму команда готує презентацію самої команди, її плану дій та виконавців.

حقوق در زبان ما

1. گوهر حقوق: کودکان در گروه های کوچک حقوقی را که نقش مهمی در زندگی آنها دارد با قرار دادن کارت های حقوق در یک چیدمان الماس شناسایی می کنند (نگاه کنید به پیوست همه اعضای تیم باید در هر الماس نشان داده شوند، یعنی هر کودک باید حداقل یک کارت برای الماس تیم خود انتخاب کرده باشد).

2. بدون حق: برای هر حقی، آنها با بیانیه ای در مورد معنای محروم کردن آن حق خاص توضیح داده می شوند. "بدون آزادی بیان، کودک نمی تواند..."، "بدون حمایت از خشونت...، کودکان...".

3. مشاهده: با شروع از پیاده روی، الماس و نقشه های آنها، گروه (Plenary) مشکلات جامعه خود را منعکس می کند. کدام مشکل را از همه مهمتر می داند؟ خطاب به چه کسی باید باشد؟ چه کسی به آگاهی از حقوق کودک نیاز دارد؟ تیم به چه موضوعاتی و چه رسانه ای دسترسی دارد؟

4. راه حل های جادویی: کودکان در مورد راه حل هایی فکر می کنند: الف) که یک شعبده باز می دهد، ب) اینکه یک بزرگسال می تواند پیشنهاد دهد، ج) اینکه خود کودک می تواند اجرا کند، د) اینکه چند کودک با هم می توانند اجرا کنند. مجری به کودکان توضیح می دهد که وظیفه همه بزرگسالان است که از حقوق کودک حمایت کنند و حقوق چیزی است که همه ما باید ادعا کنیم. آنها دوست دارند خود را خطاب به چه کسی کنند؟

5. رتبه بندی مواد: در گروه های کوچک، بچه ها مطالبی را که ایجاد کرده اند ارزیابی می کنند (فرهنگ لغت چند زبانه، پوستر گروهی، مطالب عکاسی، تبلیغات). آیا مشخص است؟ آیا به ابزار و کدهای اضافی نیاز دارد تا پیام توسط گیرنده قابل درک باشد؟

6. برنامه ریزی اقدام: این تیم با در نظر گرفتن هدف، گروه هدف، فعالیت های فردی و سرعت آنها، منابع لازم (زمان، مکان، مواد)، چالش های احتمالی و تقسیم وظایف، اقدامی برای افزایش آگاهی برنامه ریزی می کند. روشهای دریافت بازخورد از گروه هدف (مثلاً مصاحبه، فرم بازخورد، فعالیت بازخورد) را طراحی می کند.

7. ارائه: برای کنفرانس / انجمن، گروه ارائه ای از خود گروه، برنامه عملیاتی و تولیدکنندگان آن آماده می کند.

6. Ποι@ είμαστε;

Γενικός Σκοπός

Συνάντηση, γνωριμία, ανταλλαγή και ανατροφοδότηση μεταξύ των ομάδων εργασίας
Εξάσκηση του δικαιώματος του παιδιού στην ελεύθερη διατύπωση της γνώμης του

Σύνδεση με τα Δικαιώματα του Παιδιού

Έμφαση στα δικαιώματα 12, 13 και 15 (Ελευθερία γνώμης, Ελευθερία έκφρασης και Ίδρυση και συμμετοχή σε ομάδες)

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το παιδί:

- Αυτοπαρουσιάζεται και παρουσιάζει τη δουλειά του μπροστά σε κοινό.
- Παρακολουθεί τις παρουσιάσεις άλλων, ακούει ενεργά και δίνει ανατροφοδότηση.
- Διακρίνει το ουσιώδες από το επουσιώδες.
- Συμφωνεί και συναποφασίζει ένα κοινό πλαίσιο.
- Προτείνει βελτιώσεις σε σχέδια δράσης άλλων, ανάλογα με την εμπειρία του.

Βηματισμός Δραστηριοτήτων

1. Έφερα ένα δικαίωμα από το σπίτι μου: Κάθε παιδί ζωγραφίζει σε ένα χαρτί ένα σημαντικό αντικείμενο από το σπίτι του που συνδέεται με ένα ανθρώπινο δικαίωμα. Τα παιδιά περπατούν στο χώρο και σε κάθε στοπ του/της διευκολυντή/τριας ανταλλάσσουν το χαρτί τους με το παιδί που έχουν μπροστά τους. Μετά από 4-5 στοπ ξαναγυρίζουν στον κύκλο και καθένα παρουσιάζει το χαρτί με το οποίο κατέληξε.

2. Γνωριμία – Ενεργοποίηση: Σε Ολομέλεια τα παιδιά παίζουν παιχνίδια γνωριμίας και ενεργοποίησης (Πώς σε λένε; Η κίνηση, Η μπάλα, Ο ρυθμός, Ζιπ-Ζαπ, Συλλογικό Μέτρημα).

3. Δικαιώματα Bingo!: Τα παιδιά γνωρίζονται μεταξύ τους και συνδέονται με τη θεματική της Συνδιάσκεψης παίζοντας τη διασκευασμένη αυτή εκδοχή (βλ. Παράρτημα) της ομώνυμης δραστηριότητας από το Compass (σελ. 292).

4. Περίπτερα: Σε περίπτερα όλες οι ομάδες εργασίας συστήνονται και αυτοπαρουσιάζονται. Εκθέτουν τις παραγωγές τους και εξηγούν με ποιο τρόπο κατέληξαν σε αυτές. Ταυτόχρονα μέλη από όλες οι ομάδες εργασίας κάνουν ερωτήσεις και δίνουν ανατροφοδότηση πάνω στη δουλειά των υπόλοιπων ομάδων, με βάση τα ακόλουθα ερωτήματα: α) Μια ερώτηση που έχεις για αυτή την ομάδα, β) Κάτι που έμαθες από αυτή την ομάδα, γ) Κάτι που έχεις κοινό με αυτή την ομάδα, δ) Κάτι που θα πρότεινες σε αυτή την ομάδα.

5. Συντονισμένη συζήτηση: Τα παιδιά συζητούν για την εμπειρία τους: *Τι δράση σκοπεύουν να κάνουν; Ποιος ο σκοπός της; Σε ποιους θα απευθυνθούν; Μπορούν με κάποιο τρόπο να συντονιστούν ώστε να μεγεθύνουν τον αντίκτυπο της δράσης τους;*

6. Αξιολόγηση: Με ανάταση των καρτών συλλογικής απόκρισης ΝΑΙ/ΟΧ τα παιδιά απαντούν στις εξής ερωτήσεις αξιολόγησης: Α. Υπάρχει κάτι που κρατάτε από τη σημερινή ημέρα; Β. Υπάρχει κάτι που σας εντυπωσίασε; Γ. Υπάρχει κάτι που μάθατε; Δ. Σκέφτεστε κάτι που θα θέλατε να αλλάξετε αν μπορούσατε; Ε. Θέλετε να μοιραστείτε μια ευχή για το μέλλον;

7. Κλείσιμο: Η συνάντηση κλείνει με ένα παιχνίδι. Τα παιδιά κλείνουν τα μάτια και σκέφτονται από μια λέξη που τους έχει μείνει από τη συνάντηση. Ελεύθερα πετάγονται και μοιράζονται τη λέξη τους με την ομάδα.

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Η άσκηση προοργανωτής Έφερα ένα δικαίωμα από το σπίτι μου μπορεί να πραγματοποιηθεί με πέρασμα των καρτών (που απεικονίζουν οικιακό ή άλλο αντικείμενο της καθημερινής ζωής που συνδέεται με ένα δικαίωμα) στο διπλανό παιδί, ενώ τα παιδιά παραμένουν καθισμένα. Στην παραλλαγή «Κόλλα το!», τα παιδιά μοιράζονται κατά βούληση στην Ολομέλεια το δικαίωμα που έφεραν, ενώ όποιο παιδί έχει αναπαραστήσει το ίδιο δικαίωμα, φωνάζει «Κόλλα το!» (βλ. Παράρτημα).

2. Τόσο οι κάρτες με τα αντικείμενα όσο και ταμπελάκια με τα ονόματα των συμμετεχόντων παιδιών μπορούν να προετοιμαστούν με τη βοήθεια των διευκολυντών/τριών κατά τη φάση της προσέλευσης των παιδιών στο χώρο του Φόρουμ. Σε αυτή τη φάση, οι πολύγλωσσες αφίσες της Σύμβασης ή οι εικονογραφημένες κάρτες μπορούν να αξιοποιηθούν ως οπτικά στηρίγματα.

3. Παιχνίδια Γνωριμίας μπορούν να περιλαμβάνουν κινητικές ασκήσεις (Πες το με μια κίνηση), ασκήσεις συντονισμού (Συλλογικό μέτρημα από το 1 έως το 20), ή ασκήσεις ανάδειξης της πολυγλωσσίας, όπως η δραστηριότητα «Πώς σε λένε; Με λένε...ismi...je m'appelle...» (Φτου και Βγαίνω, σελίδες 25-26).

4. Για μεγάλες ομάδες η διαδικασία της παρουσίασης προτείνεται να πραγματοποιηθεί μέσα από Περίπτερα τα οποία τα μέλη της κάθε ομάδας διακοσμούν με την αφίσα και τις παραγωγές τους. Μέλη της κάθε ομάδας εκ περιτροπής (ή βάσει ρόλων: δημοσιογράφοι, παρουσιαστές, γραμματέας, συνήγορος του

παιδιού, υπεύθυνος/η ανατροφοδότησης) περιπλανιούνται στους πάγκους των άλλων ομάδων ή κάθονται στο πόστο τους για να παρουσιάσουν τη δική τους ομάδα και να λάβουν ανατροφοδότηση. Σε κάθε πάγκο υπάρχει Βιβλίο ανατροφοδότησης στο οποίο οι επισκέπτες σημειώνουν αν θέλουν (σε όποια γλώσσα θέλουν) α) Μια ερώτηση που έχουν για την ομάδα, β) Κάτι που έμαθαν από αυτή την ομάδα, γ) Κάτι που έχουν κοινό με αυτή την ομάδα, δ) Κάτι που θα πρότειναν σε αυτή την ομάδα. Εναλλακτικά οι παρουσιάσεις μπορούν να γίνουν με προβολές στην Ολομέλεια (διαφημίσεων, radlet) και την συνακόλουθη απεύθυνση ερωτήσεων στην ομάδα που παρουσιάζει. Προτείνονται ρόλοι για την ομάδα που παρουσιάζει: διερμηνείς, τηρητής χρόνου, παρουσιαστής, συντονίστρια ερωτήσεων, τεχνικός προβολής, συνήγορος, υπεύθυνη ανατροφοδότησης, κοκ.

5. Για ομάδες με διαφοροποιημένο επίπεδο κατάκτησης του προφορικού λόγου στα ελληνικά, το Κλείσιμο προτείνεται να γίνει με τη δραστηριότητα Καρφίτσωσέ το, όπου τα παιδιά κατασκευάζουν από μια καρφίτσα ή αυτοκόλλητο ενός δικαιώματος και την παίρνουν μαζί τους.

Παράρτημα

- Δραστηριότητες γνωριμίας και ενεργοποίησης από το *205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων ψυχοθεραπείας, κοινωνικής εργασίας, εκπαίδευσης*:
  - Πρώτος, Δεύτερος, Τρίτος, σελίδα 93
  - Η μπάλα, σελίδα 94
  - Πες το με μια κίνηση, σελίδα 97
- Δραστηριότητες γνωριμίας και ενεργοποίησης που προάγουν και ενισχύσουν την πολυγλωσσία από το *Φτου και Βγαίνω*:
  - Πώς σε λένε; Με λένε...ismi... je m'appelle..., σελίδα 25
  - Το παιχνίδι με το κουβάρι. Με λένε... Σε λένε..., σελίδα 27
- Έφερα ένα δικαίωμα από το σπίτι μου:

Έφερα ένα δικαίωμα από το σπίτι μου!

- 1. Σκέψου...**
... κάτι μέσα από το σπίτι σου που να σχετίζεται με τα δικαιώματα του παιδιού.
- 2. Ζωγράφισέ το**

- 3. Κόλλα το!**
Μοιράσου το με την Ολομέλεια! Όποιο παιδί έχει ζωγραφίσει για το ίδιο δικαίωμα σηκώνει το χέρι.

• Δικαιώματα Bingo!:

BINGO! BINGO! BINGO!

Βρες κάποιον/α που...

Γράψε το όνομά της/του στο τετραγωνάκι...

Γράψε την απάντησή του/της στο τετραγωνάκι...

Όλα τα τετραγωνάκια πρέπει να γράφουν διαφορετικά ονόματα.

Αν συμπληρώσεις μια γραμμή (κάθεται, οριζόντια, διαγώνια) φώναξε...

BINGO!!!

Βρες κάποιον ή κάποια που...

Ξέρει ένα ειδικό δικαίωμα που πρέπει να έχουν όλα τα παιδιά.	Έχει ταξιδέψει σε μια άλλη ήπειρο.	Ξέρει ένα τραγούδι για τα ανθρώπινα δικαιώματα.	Έχει (και) μια μητρική γλώσσα διαφορετική από τα ελληνικά.	Είναι τουλάχιστον 12 χρονών.
Ξέρει πάνω από 2 συστήματα γραφής.	Έχει έρθει στην εκδήλωση με κάποιον/α συγγενή του/της.	Γεννήθηκε τον Ιανουάριο.	Έχει κερδίσει ένα διαγωνισμό.	Ξέρει μια ταινία ή ένα βιβλίο που να μιλάει για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Γνωρίζει έναν άνθρωπο ή μια οργάνωση που αγωνίζεται για τα ανθρώπινα δικαιώματα.	Αγαπάει τα Μαθηματικά.	Μπορεί να σου πει ένα παράδειγμα διάκρισης.	Έχει γεννηθεί τον ίδιο μήνα με σένα.	Ξέρει τη λέξη «γεια» σε 5 γλώσσες. Και μπορεί να το αποδείξει!
Έχει ένα κατοικίδιο ζώακι.	Έχει πάνω από 8 γράμματα στο όνομά του/της.	Μιλάει τουλάχιστον 3 γλώσσες.	Θυμάται μια πράξη που έχει κάνει για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.	Κολυμπάει και το χειμώνα (μπορεί και σε πισίνα).
Ξέρει να κατονομάσει 5 Βαλκανικές γλώσσες.	Γνωρίζει μια ομάδα ή κοινότητα της οποίας τα δικαιώματα παραβιάζονται συχνά στην Ελλάδα.	Το καλοκαίρι πηγαίνει διακοπές στο βουνό.	Έχει ένα δίδυμο αδερφό/ μία δίδυμη αδερφή.	Παίζει ένα μουσικό όργανο.

Find someone who...

Speaks more than 2 languages	Likes Math	Has a pet	Can play a musical instrument	Can write "Hello" in Arabic
Has 3 siblings (brothers/sisters)	Can say "Hello" in Farsi	Has seen a snake in the wild.	Has their birthday the same month as you.	Has the most letters in their name
Can sing a song in Greek	Was born south of the equator	Knows a film/song or book that speaks about human rights	Is taller than 1.70 m.	Is older than 35
Wears a white shirt	Likes hip hop	Enjoys watching movies	Was born in March	Can recall more than 10 childrens' rights
Has a baby brother	Has a baby sister	Can write in three language systems	Can say "Good morning" in more than 4 languages	Is younger than 12 years old

من نحن

1. حق من بيبي: يرسم كل طفل على ورقة شيئاً مهماً من منزله مرتباً بحق من حقوق الإنسان. تتمشى الأطفال في المكان وفي كل توقف للميسر/ الميسرة يقوم كل طفل باستبدال ورقته بورقة الطفل الذي أمامه، بعد 4-5 توقفات يعودون إلى الدائرة ويقدم كل منهم الورقة التي انتهى بها المطاف إليه.
2. التعارف - التفعيل: في الجلسة العامة، يلعب الأطفال ألعاب التعارف و التفعيل (ما اسمك؟ الحركة، الكرة، الإيقاع، Zip-Zap، العد الجماعي).
3. حقوق بنغو (!Bingo): يتعرف الأطفال على بعضهم البعض و يرتبطون بموضوع المؤتمر من خلال لعب هذه النسخة المعدلة (انظر الملحق) للنشاط الذي يحمل نفس الاسم من Compass (صفحة 292).
4. الأكشاك: في الأكشاك تقوم جميع مجموعات العمل بتقديم و التعريف عن أنفسهم. يعرضون منتجاتهم ويشرحون كيف وصلوا إليها. في الوقت نفسه، يقوم أعضاء من جميع مجموعات العمل بطرح الأسئلة و تزويد بالمعلومات حول عمل المجموعات الأخرى، بناءً على الأسئلة التالية: (أ) سؤال لديك حول هذه المجموعة، (ب) شيء تعلمته من هذه المجموعة، (ج) شيء مشترك بينك وبين هذه المجموعة، (د) شيء قد تقترحه على هذه المجموعة (انظر الملحق)
5. مناقشة منسقة: يتناقش الأطفال حول تجربتهم: ما الفعل الذي ينوون إتخاذة؟ ما هو الهدف منه؟ لمن سيتوجهون؟ هل يمكنهم التنسيق بطريقة ما لتضخيم تأثير فعلهم؟
6. التقييم: من خلال رفع بطاقات الإجابة الجماعية نعم/لا، يجيب الأطفال على أسئلة التقييم التالية: أ. هل هناك شيء تحتفظ به من هذا اليوم؟ ب. هل هناك شيء أثار إعجابك؟ ج. هل هناك شيء تعلمته؟ د. هل يمكنك التفكير في شيء ترغب في تغييره إذا استطعت؟ هـ. هل تريد مشاركة أمنية للمستقبل؟
7. الاختتام: يُختتم اللقاء بلعبة. يغمض الأطفال أعينهم ويفكرون في كلمة علق في ذهنهم من الاجتماع. يقفزون بحرية ويشاركون كلمتهم مع المجموعة.

Хто ми такі?

1. Право з мого дому: Кожна дитина малює на аркуші паперу важливий предмет зі свого дому, який асоціюється з правом людини. Діти ходять по кімнаті і на кожній зупинці від помічника обмінюються своїми папірцями з дитиною, яка знаходиться перед ними. Після 4-5 зупинок вони повертаються в коло і кожен презентує папірець, який йому дістався.
2. Знайомство - Активізація: Всі разом діти грають в ігри на знайомство та активізацію ("Як тебе звати?", "Рух", "М'яч", "Ритм", "Зіп-Зап", "Колективний рахунок").
3. Бінго прав!: Діти знайомляться один з одним і підключаються до теми конференції, граючи в цю адаптовану версію (див. Додаток) однойменної вправи з посібника Compass (с. 292).
4. Павільйони: У павільйонах всі робочі групи представляються і презентують себе. Вони демонструють свої роботи і пояснюють, як вони до них прийшли. У той же час члени всіх робочих груп ставлять запитання

і дають відгуки про роботу інших груп, спираючись на такі запитання: а) запитання до цієї групи; б) чого ви навчилися від цієї групи; в) що у вас спільного з цією групою; г) що б ви запропонували цій групі (див. Додаток).

5. Модерована дискусія: Діти обговорюють свій досвід: *Які дії вони планують здійснити? Яка мета цієї дії? На кого вони будуть спрямовані? Чи можуть вони якимось чином координувати свої дії, щоб максимізувати їхній вплив?*

6. Оцінювання: Піднімаючи картки з колективними відповідями ТАК/НІ, діти відповідають на наступні запитання для оцінювання: А. Чи є щось, що ви винесли з сьогоднішнього дня? В. Чи є щось, що вас вразило? Г. Чи є щось, чого ви навчилися? D. Чи можете ви пригадати, що б ви хотіли змінити, якби могли? Е. Чи хотіли б ви поділитися побажанням на майбутнє?

7. Закінчення: Зустріч завершується грою. Діти заплющують очі і думають про слово, яке запам'яталося їм під час зустрічі. Вони вільно виходять і діляться своїм словом з групою.

ما کی هستیم؟

1. یک حق از خانه من: هر کودک روی یک تکه کاغذ یک شی مهم از خانه خود می کشد که به حقوق بشر مرتبط است. بچه ها در اطراف منطقه قدم می زنند و در هر توقف مجری، کاغذشان را با کودک مقابلشان رد و بدل می کنند. پس از 4-5 توقف، آنها به دایره برمی گردند و هر کدام کاغذی را که با آن پایان دادند ارائه می دهند.

2. درباره – فعال سازی: در Plenary بچه ها بازی های معرفی و فعال سازی انجام می دهند (اسم شما چیست؟ حرکت، توپ، ریتم، زیپ زاپ، شمارش جمعی).

3. حقوق یکنوع بازی شبیه لوتو: کودکان با پخش این نسخه اقتباسی با یکدیگر آشنا می شوند و با موضوع کنفرانس ارتباط برقرار می کنند (نگاه کنید به پیوست) فعالیت همنام از Compass (ص. 292).

4. غرفه ها: در غرفه ها همه گروه های کاری خود را معرفی و معرفی می کنند. آنها محصولات خود را به نمایش می گذارند و توضیح می دهند که چگونه به آنها رسیده اند. در همان زمان، اعضای همه گروه های کاری بر اساس سؤالات زیر سؤال می پرسند و در مورد کار گروه های دیگر بازخورد می دهند: الف) سؤالی که در مورد این گروه دارید، ب) چیزی که از این گروه آموخته اید، ج) وجه اشتراک شما با این گروه، د) چیزی که به این گروه پیشنهاد می کنید (نگاه کنید به پیوست)

5. بحث تعدیل شده: کودکان در مورد تجربه خود صحبت می کنند: آنها قصد دارند چه اقدامی انجام دهند؟ هدف آن چیست؟ چه کسی را خطاب خواهند کرد؟ آیا آنها می توانند به نحوی هماهنگ شوند تا تأثیر عمل خود را بزرگتر کنند؟

6. رتبه بندی: با بالا نگه داشتن کارت های پاسخ جمعی بله/خیر، کودکان به سوالات ارزیابی زیر پاسخ می دهند: الف. آیا چیزی هست که از امروز نگه دارید؟ ب. آیا چیزی هست که شما را تحت تأثیر قرار داده باشد؟ سی. چیزی هست که یاد گرفتی؟ D. آیا می توانید به چیزی فکر کنید که دوست دارید اگر می توانید تغییر دهید؟ E. می خواهید آرزوی برای آینده به اشتراک بگذارید؟

7. بسته شدن: جلسه با یک بازی به پایان می رسد. بچه ها چشمانشان را می بندند و به یک کلمه باقی مانده از جلسه فکر می کنند. آنها آزادانه پرواز می کنند و حرف خود را با گروه در میان می گذارند.

7. Τι κάναμε;

Γενικός Σκοπός

Ανατροφοδότηση

Αναστοχασμός

Σύνδεση με τα Δικαιώματα του Παιδιού

Σύνδεση με το Δικαίωμα 29 (Σκοπός της Εκπαίδευσης)

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το παιδί:

- Αξιολογεί τη δράση του και σημειώνει ελλείψεις αλλά και δυνατά σημεία.
- Αντιλαμβάνεται τις ικανότητες της ομάδας και τις δικές του.
- Εντοπίζει σημεία που χρήζουν βελτίωσης και αντιμετωπίζει το λάθος ως πηγή μάθησης.
- Δέχεται και αξιοποιεί την ανατροφοδότηση.
- Αναλύει τα δεδομένα και συνθέτει έναν απολογισμό.
- Επανασχεδιάζει και προσαρμόζει σημεία μιας δράσης βάσει της ανατροφοδότησης που έχει λάβει και με γνώμονα τους αρχικούς του στόχους.

Βηματισμός Δραστηριοτήτων

1. Η ομάδα κάνει απολογισμό της δράσης ευαισθητοποίησης, βάσει της εμπειρίας των μελών της. *Τι πήγε καλά; Τι δεν πήγε όσο καλά περίμενε; Πώς ένιωσαν οι συμμετέχοντες; Τι χρήζει βελτίωσης; Αν ξανακάναμε τη δράση τι θα προσθέταμε; Τι θα αλλάζαμε; Τι θα αφαιρούσαμε;*

2. Η ομάδα κάνει απολογισμό της δράσης ευαισθητοποίησης, βάσει της ανατροφοδότησης της ομάδας-στόχου. *Τι λένε τα δεδομένα; Πώς τα ερμηνεύουμε; Η αποδελτίωση της ανατροφοδότησης της ομάδας-στόχου έχει εδώ προηγηθεί από τον/την υπεύθυνο/η ανατροφοδότησης με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού.*

3. Η ομάδα αναστοχάζεται πάνω στη διαδικασία σχεδιασμού και οργάνωσης της δράσης. *Πώς στο μέλλον θα*

σχεδιάσουμε καλύτερα άλλες συλλογικές δράσεις;

4. Τα παιδιά προτείνουν άλλες συλλογικές δράσεις για την επίλυση προβλημάτων της μαθητικής κοινότητας.

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Η αποτίμηση μπορεί να γίνει σε ολομέλεια ή να προηγηθεί εργασία σε μικρές ομάδες, αφού πρώτα οι υπεύθυνοι/ες ανατροφοδότησης παρουσιάσουν τα σχετικά αποτελέσματα. Ως οδηγός στις μικρές ομάδες μπορεί να δοθεί Ημερολόγιο αναστοχασμού με τα ερωτήματα συνοδευόμενα αν χρειάζεται από οπτικά στηρίγματα .

Παράρτημα

- Ημερολόγιο Αναστοχασμού:

Ημερολόγιο αναστοχασμού της Ομάδας..... Ημερομηνία:
Ερωτήσεις που μας τέθηκαν: Οι απαντήσεις μας:
Θετικά σχόλια: Ιδέες για μελλοντικές δράσεις:
Κοινά με άλλες ομάδες: Πιθανές συνεργασίες:
Προτάσεις που μας έγιναν: Πιθανές βελτιώσεις και προσαρμογές:

ماذا فعلنا؟

1. تقوم المجموعة بعمل تقرير للعمل التوعوي بناءً على تجربة أعضائها. ما الذي سار على ما يرام؟ ما الذي لم يسير على ما يرام بقدر ما توقعت؟ كيف كان شعور المشاركين؟ ما الذي يحتاج إلى تحسين؟ لو أردنا إعادة الإجراء ماذا كنا سنضيف؟ ماذا كنا سنزيل؟
2. يقوم الفريق بعمل تقريب عن نشاط التوعية، بناءً على المعلومات الواردة من المجموعة المستهدفة. ماذا تقول المعطيات؟ كيف نفسرها؟ وقد سبق هنا تقديم تقرير بتزويد المعلومات من المجموعة المستهدفة من قبل مسؤول التغذية الإستراتيجية بمساعدة المعلم.
3. تفكر المجموعة مجدداً في عملية تخطيط وتنظيم العمل. كيف يمكننا التخطيط بشكل أفضل للأعمال الجماعية الأخرى في المستقبل؟
4. يقترح الأطفال أعمال جماعية أخرى لحل مشكلات المجتمع الطلابي.

Що ми зробили?

1. Група підбиває підсумки інформаційно-просвітницької діяльності, спираючись на досвід своїх членів. *Що пройшло добре? Що пройшло не так, як очікувалося? Що відчували учасники? Що потрібно покращити? Якби ми проводили цю акцію ще раз, що б ми додали? Що б змінили? Що б прибрали?*
2. Група підбиває підсумки заходу з підвищення обізнаності, спираючись на відгуки цільової групи. *Про що свідчать отримані дані? Як ми їх інтерпретуємо?* Відгуки цільової групи були записані тут менеджером зворотного зв'язку за допомогою викладача.
3. Група розмірковує над процесом планування та організації заходу. *Як у майбутньому ми можемо краще планувати інші колективні дії?*
4. Діти пропонують інші колективні дії для вирішення проблем навчальної спільноти.

چه کار کردیم؟

1. گروه بر اساس تجربیات اعضای خود اقدام به افزایش آگاهی را بررسی می کند. چی خوب شد؟ چه چیزی آنطور که انتظار داشتید پیش رفت؟ شرکت کنندگان چه احساسی داشتند؟ چه چیزی نیاز به بهبود دارد؟ اگر بخواهیم عمل را دوباره انجام دهیم چه چیزی اضافه می کنیم؟ چه چیزی را تغییر خواهیم داد؟ چه چیزی را حذف کنیم؟
2. تیم بر اساس بازخوردهای گروه هدف، اقدامات افزایش آگاهی را شرح می دهد. داده ها چه می گویند؟ چگونه آنها را تفسیر کنیم؟ از کار انداختن بازخورد گروه هدف در اینجا توسط افسر بازخورد با کمک معلم انجام شده است.
3. گروه در مورد روند برنامه ریزی و سازماندهی اقدام منعکس می کند. چگونه می توانیم سایر اقدامات جمعی را در آینده بهتر برنامه ریزی کنیم؟
4. کودکان اقدامات جمعی دیگری را برای حل مشکلات جامعه دانش آموزی پیشنهاد می کنند.

Εργαλείο Αξιολόγησης – Ανατροφοδότησης του Προγράμματος «Δικαιώματα στη Γλώσσα μας» από τον/την Εκπαιδευτικό

Ημερομηνία:

1. Περιγράψτε με δυο λόγια την εμπειρία σας από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα Δικαιώματα στη Γλώσσα μας.

2. Προσδιορίστε 2-3 βασικές διαπιστώσεις που μπορείτε να εφαρμόσετε στο μέλλον στο πλαίσιο της δουλειάς σας.

3. Υπήρξε κάτι που σας φάνηκε ακατάλληλο αναφορικά προς τους στόχους του προγράμματος; Αν ναι, δώστε 2-3 παραδείγματα.

4. Τι αντίκτυπο θεωρείτε ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχε στα συμμετέχοντα παιδιά;

5. Παρακαλούμε δηλώστε το βαθμό διαφωνίας ή συμφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις:

Δηλώσεις	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος ήταν σαφώς προσδιορισμένα.					
Το πρόγραμμα βοήθησε τους/τις περισσότερους/ες μαθητές/τριες να κατακτήσουν κάποια δεξιότητα που δεν κατείχαν πριν.					
Το πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες μου.					
Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν κατάλληλο (πολυτροπικό, πολύγλωσσο, αυθεντικό, διαφοροποιημένο, συναφές).					
Οι προτεινόμενες δραστηριότητες ήταν συναφείς, συμπεριληπτικές και βιωματικές.					

Στο πλαίσιο του προγράμματος ενθαρρύνονταν συμμετοχή και η αλληλεπίδραση των μαθητ(ρι)ών.					
Κατά διάρκεια του προγράμματος είχα σαφή κατανόηση του ρόλου μου και άντλησα ικανοποίηση από τη συνεργασία μου με τους/τις εμπυχωτές/τριες.					
Αισθάνομαι ότι μπορώ να οικοδομήσω πάνω στο συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών και να επεκτείνω τα μαθησιακά του αποτελέσματα.					
Επιτεύχθηκαν συνδέσεις ανάμεσα στους στόχους του προγράμματος 'Δικαιώματα στη Γλώσσα μας' και των μαθημάτων που διδάσκω.					
Ο χρόνος που αφιερώθηκε στο πρόγραμμα ήταν επαρκής.					
Οι εμπυχωτές/τριες ήταν καλά προετοιμασμένοι/ες και με συναφή εμπειρία.					
Στο μέλλον θα επιδιώξω τη συμμετοχή μου σε άλλα προγράμματα Εκπαίδευσης στη Δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη / Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα.					

6. Σε γενικές γραμμές, πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα;

7. Ποιες εναλλακτικές ή επιπρόσθετες δραστηριότητες που θα προτείνατε ώστε να ενισχυθεί το περιεχόμενό του;

8. Έχετε κάποιες επιπλέον παρατηρήσεις;

Δικαιώματα στη Γλώσσα μας

**Ένας μικρός Οδηγός για Ενήλικες:
γονείς, κηδεμόνες, άτομα που δουλεύουν με παιδιά,
όλες και όλους μας**

Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας:

www.diglosma.gr

www.elix.org.gr

Με τη συγχρηματοδότηση:

Το έργο Δικαιώματα στη γλώσσα μας (ΔίΓλωσσα) υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος ΒυθD, με φορέα υλοποίησης την ΕΛΙΞ-Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας. Το ΒυθD συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω του προγράμματος *Citizens, Equality, Rights and Values (CERV)*, το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το Κέντρο Στήριξης ΜΚΟ Κύπρου.

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ) ή του Ίδρυματος Μποδοσάκη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

9 οριζόντια ΝΑΙ

+ 1 κάθετο ΟΧΙ

με βάση τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Ένας μικρός οδηγός για Ενήλικες

γονείς, κηδεμόνες, άτομα που δουλεύουν με παιδιά, όλους και όλες

**ΗΞΕΡΕΣ
ΟΤΙ;**

Όλοι πρέπει να γνωρίζουν τα δικαιώματα του παιδιού, και όσοι δουλεύουν με τα παιδιά έχουν την ευθύνη να κάνουν ό,τι καλύτερο για τη διασφάλισή τους.

Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους κι αυτές να εισακούγονται για θέματα που τα αφορούν.

Η ξεκούραση, η ψυχαγωγία, ο ελεύθερος χρόνος και η συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή είναι δικαίωμα όλων των παιδιών.

Τα παιδιά δικαιούνται πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες υγείας ακόμη κι αν οι γονείς τους δεν μπορούν να τις πληρώσουν.

Τα παιδιά, εκτός από παιδιά, είναι και πρόσωπα και η ιδιωτική τους ζωή, η κατοικία, και οι επικοινωνίες τους είναι απαραβίαστα.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να πάει στο σχολείο ακόμη και αν οι γονείς του δεν έχουν χαρτιά.

Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε ομάδες και οργανώσεις.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να χρησιμοποιεί τη δική του γλώσσα από κοινού με τα άλλα μέλη της ομάδας του, ακόμη κι αν αυτή δεν είναι η επίσημη ή κυρίαρχη γλώσσα της χώρας όπου κατοικεί.

Τα ναι είναι οριζόντια γιατί ισχύουν για κάθε παιδί ανεξαρτήτως φυλής, φύλου, αναπηρίας, εθνικής καταγωγής κι ανεξάρτητα από το ποιοι είναι οι γονείς του.

Ό,τι και να γίνει, απαγορεύεται η χρήση βίας, όπως η σωματική τιμωρία, από τους γονείς για να συμμορφώνουν τα παιδιά τους. Σύμφωνα με το άρθρο 19 τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από κάθε μορφή βίας, κακοποίησης ή παραμέλησης.

Μεταφράσεις του Οδηγού σε: [αγγλικά](#), [αραβικά](#), [γαλλικά](#), [ελληνικά](#), [ουκρανικά](#), [ουρντού](#), [ρωσικά](#), [σομαλικά](#), [τουρκικά](#) και [φαρσί](#)

Βιβλιογραφία

Αρχοντάκη, Ζ. Και Φιλίππου, Δ. (2003), *205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων ψυχοθεραπείας, κοινωνικής εργασίας, εκπαίδευσης*. Αθήνα: Καστανιώτης

Barrett, M. Byram, M. et al (2014), *Αναπτύσσοντας τη διαπολιτισμική ικανότητα μέσω της εκπαίδευσης*, Σειρά Pestalozzi του Συμβουλίου της Ευρώπης, Νο.3. Στρασβούργο: Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης

Brett P., Mompoin - Gaillard P. and Salema M. H. (2009), *How all teachers can support citizenship and human rights education: a framework for the development of competences*. Strasbourg: Council of Europe Publishing

Civilhood, EU (2022), *Report on unaccompanied minors' needs related to their integration to early adulthood*.

Civilhood, EU (2022), *Review on the connection between civic education and labour market integration*.

García, O. (2009). *Bilingual education in the 21st century: a global perspective*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Imoto, N. & Σιμόπουλος, Γ. (επιμ.) (2019). *Φτου και Βγαίνω! Εργαλειοθήκη δραστηριοτήτων για πολύγλωσση και κοινωνική συναισθηματική ενδυνάμωση*, Αθήνα: UNICEF, SolidarityNow, ELIX

Kalantzis, B. & Cope, M. Πολυγραμματισμοί: Διευρύνοντας το Σκοπό της Παιδαγωγικής του Γραμματισμού. Στο *Work and Days Kalantzis & Cope*, προσπελάσιμο στον ιστότοπο: <http://neamathisi.com/literacies/multiliteracies-1>

Kolb D. A. (1984), *Experiential learning: experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall

Παπαθεοδούλου, Α. και Σαμαρτζή, Ι. 2018. *Παιδιά που μετακινούνται: Εργαλείο οικοδόμησης ενσυναίσθησης*. UNICEF, Συνήγορος του Πολίτη

Στεργίου, Λ. & Σιμόπουλος, Γ. (2019). *ΜεΤΑ το Κοντέινερ: Διαπολιτισμική ματιά στην εκπαίδευση προσφύγων*. Αθήνα: Gutenberg.

Λάχλου Σ., Μπαλτάς Χ., Καρακατσάνη Δ. (επιμ.) (2017), *Célestin Freinet, θεσμική και κριτική παιδαγωγική*, Αθήνα: Εκδόσεις των Συναδέλφων

Συμβούλιο της Ευρώπης (2018), *Πλαίσιο αναφοράς ικανοτήτων για ένα δημοκρατικό πολιτισμό*. Στρασβούργο: Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης

Συμβούλιο της Ευρώπης (2016), *Ζώντας μαζί ως ίσοι σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες δημοκρατικές κοινωνίες*. Στρασβούργο: Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης

Συμβούλιο της Ευρώπης (2012), *Compass - Εγχειρίδιο για την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα με νέους/-ες*. Θεσσαλονίκη: Συμβούλιο της Ευρώπης, ΑΡΣΙΣ, Hellenic Aid

Συμβούλιο της Ευρώπης (2012), *COMPASITO – Μικρή Πυξίδα: Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα*

δικαιώματα για παιδιά. Λευκωσία: Συμβούλιο της Ευρώπης, Hope for Children-UNCRC, Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανισμών

Συμβούλιο της Ευρώπης (2011), *Συμβιώνοντας – Συνδυάζοντας την ποικιλομορφία και την ελευθερία στην Ευρώπη του 21ου αιώνα*. Στρασβούργο: Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης

Συμβούλιο της Ευρώπης (2010), *Χάρτης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Παιδεία της Δημοκρατίας και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα*, Σύσταση CM/Rec(2010)7 και Αιτιολογική Έκθεση. Στρασβούργο: Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης

Συμβούλιο της Ευρώπης (2007), *Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού*. Στρασβούργο: Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης

Tsokalidou, R. & Skourtou, E. (2020). *Translanguaging as a Culturally Sustaining Pedagogical Approach: Bi/Multilingual Educators' Perspectives*. Στο J. A. Panagiotopoulou, L. Rosen & J. Strzykala (Eds.) *Inclusion, Education and Translanguaging: How to Promote Social Justice in (Teacher) Education?* (pp.219-235). SpringerVS.

Τσοκαλίδου, Ρ. 2018. *SiDaYes: Πέρα από τη Διγλωσσία στη Διαγλωσσικότητα / Beyond Bilingualism to Translanguaging*. Αθήνα: Gutenberg

UN Committee on the Rights of the Child (2022), *Concluding observations on the combined 4th to 6th periodic reports of Greece*. Geneva: UN

UNESCO (2007), *UNESCO guidelines on intercultural education*. Paris: UNESCO,

UNHCR (2017), *Οδηγός για τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται με παιδιά πρόσφυγες που αντιμετωπίζουν προβλήματα άγχους και ψυχικού τραύματος*. UNHCR

UNICEF Greece Country Office (2021), *Έκθεση: Η Ανάλυση της Κατάστασης των Παιδιών και των Νέων στην Ελλάδα 2021*

UNICEF (2014), *Child Rights Education Toolkit: Rooting Child Rights in Early Childhood Education, Primary and Secondary Schools*. Geneva: UNICEF Private Fundraising and Partnerships Division (PFP)

U-Report Greece (2022), «Τι πιστεύουν οι νέοι για τη συμπερίληψη των προσφύγων και τη συνύπαρξη διαφορετικών πολιτισμών;». *Αποτελέσματα 2ης δημοσκόπησης του U-Report Greece!*, UNICEF, Δίκτυο για τα Δικαιώματα του παιδιού, Refugee Week Greece